

İstanbul Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi

KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ TARAFINDAN DÜZENLENEN
FORUMLAR DİZİSİ

Forum II- YÖK Yasa Tasarısı

(24 Ocak 2013)

ADALET ALADA:

Bölümümüzün bu yıl düzenlediği ikinci forum toplantımızda bugün, yeni yüksek öğretim yasa tasarısını birlikte değerlendireceğiz. Bu konuda forum düzenleme talebi, özellikle sorunu çok can alıcı biçimde yaşayan ve geleceğe bakışlarında belirsizlik taşıyan genç araştırma görevlisi arkadaşlarımızdan geldi doğal olarak. Onun için birlikte konuşalım, bu tasarıdaki hakim perspektifi anlamaya çalışalım. Ve eğer katılmıyorsak, eleştiriyorsak, buna karşı oluşturulabilecek bir karşı dille kendi metnimizin en azından kalın çerçeveli bir bakışını da ortaya koyabilecek nitelikte bir forum olmasını diliyorum ve sözü Sezai arkadaşına bırakıyorum.

SEZAI TEMELLİ:

Teşekkür ederim. Biz şöyle düşündük, öncelikle programı söyleyeyim: Üç arkadaş olarak kısa birer sunuş yapacağız, gerçekten kısa. Daha sonra birlikte tartışmayı, forum çerçevesinde tartışmayı sürdüreceğiz. Orada moderasyonu da ben üstlenmiş bulunuyorum.

Ben özellikle genel çerçevede bu sürece bakmak ve finansal ayağı üzerinde, finansman kısmı üzerinde biraz durmak istiyorum. Sonra arkadaşımız Mehmet Akif, hukuki yönü üzerinde duracak; ki bence ciddi sıkıntıları olan bir tasarı, o alanda bilgiye de muhtacız. Böyle ayrıntılı bir bakışa ihtiyacımız var. Sonra Mustafa, özlük haklarıyla ilgili kısa bir sunuş yapacak; ki bu yasada da araştırma görevliliği meselesi çok sıkıntılı. Ve genel bir toparlama yapması için son sözü Görkem'e vereceğim. Bizim konuşmalarımız üzerine o da hem yasanın geldiği aşama hem de mücadele anlamında neredeyiz, ne yapıyoruz üzerine bir şeyler söyledikten sonra hep birlikte konuşacağız.

Şimdi, yasa taslağı önümüze geldiğinde biz çok sevindik. Nihayet dedik. Neden nihayet dedik? Benim üniversite tarihim yaklaşık olarak YÖK'ün tarihiyle aynı ve ben, hep YÖK'e hayır diyerek yaşadım. Bu yasa taslağında gördüm ki nihayet YÖK, amaçladığı ya da bizim onu tanımladığımız yere geldi. Yani YÖK, en başta sadece üniversiteleri düzenlemek üniversitelerdeki 'anarşiyi' bitirmek üzere bir kamusal kurum olarak inşa edilirken, arka planında henüz zikredilmemiş 24 Ocak kararlarını (bugün 24 Ocak biliyorsunuz) taşıyordu. O zaman o kararları içine yerleştirmeyi bilmeyen o acemi kadrolar, zaman içerisinde yasa taslaklarıyla, yönetmeliklerle yasaları değiştirerek, o kararları yasaların içine yerleştirmeye çalışarak, onu bir şekliyle bize, hayatımıza kazandırdılar. Ama

bugünkü yasa taslağı, artık neo-liberal zihniyetin bir yasada nasıl olması gerektiğini bize bütün çıplaklığıyla gösteriyor. Gerçi bu sadece üniversiteler çerçevesinde bir yönelim değil. Biraz daha geniş baktığımızda, bu bütün kamu hizmetlerine dair bir yönelim. Aslında biz, kamusal alanın yeniden düzenlemesine dair bir anlayışı izliyoruz. Yeni kapitalizmin yeni kamusal alanının tasarımına dair -Türkiye gibi ülkelerde biraz tabi bu sıkıntılı bir süreçle geliyor- bunun düzenlenmesine dair bir çaba görüyoruz. Bütün kamu hizmetlerinde gördüğümüz anlayışı artık bütün çıplaklığıyla üniversitede de görüyoruz. Üniversiteler ne oluyor? Dün akşam bir arkadaşım söyledi, “bir şirkette hocalık yapıyorum” dedi. Bir şirket mantığının giderek açığa çıktığı, çıplaklaştığı bir süreçteyiz. Bu, yanılmıyorsam 1994’te tasarlanan bir modelin, bütün dünyada tasarlanan bir modelin artık ete kemiğe büründüğü bir aşama. Bu yasa geçer mi? Bu yasa büyük olasılıkla, üzerinde bir iki tadilat yapılarak geçecektir. Çünkü hükümetin ufku bundan daha geniş, bu yasa tasarısından çok daha geniş. Kamusal alana baktığında, bu alanın iktisadi yaşama dair döngülerine baktığında, çok daha neo-liberal, çok daha piyasacı bir perspektife sahip olduğunu biliyoruz hükümetin. Dolayısıyla YÖK’ün bu konuda koymuş olduğu bazı ‘kamusallıkları’ da aşan, piyasacılıkla örtüşen, yeni kamusalılığı taşıyan bazı tadilatları açıkçası ben bekliyorum. Dolayısıyla çok daha şirketleşmiş bir yapı öngörülebilecektir. Geçmiş, o tarihselliğine bakmadan, hemen kısaca, tartışma başlıkları anlamında söyleyeceğim. Çünkü onları tartışırız, moderasyon olarak öyle sürdürelim istiyoruz.

Bu tartışma başlıklarının en önemlilerinden biri, finans alanına dair, yüksek öğretimin finansmanına dair olan düzenlemelerden geçiyor. Burada yine o kamusal hizmet gelişimine baktığımızda ticarileşmenin, piyasa öykünmeciliğinin çok ağırlıklı bir şekilde burada karşımıza çıktığını görmekteyiz. “Yararlanan öder” mantığının, “fiyat mekanizması” mantığının olabildiğince yaygınlaştırılması; yaygınlaşmamış alanlarının da bir şekilde bu fiyat mekanizması süreçlerine eşlik eden en azından fiyat mekanizması süreçlerini distore etmeyecek şekilde düzenlenmesini yasanın mantığında yakalamamız mümkün. Finansmanı, bizzat onun kendi bileşenlerinin üzerine yıkmayı amaçlayan, bu bileşenlerin de pozisyon alışlarını birer piyasa aktörü haline çevirmeyi amaçlayan bir yanının olduğu burada belirgin. Dolayısıyla yasada bu haliyle bir proje yani bir yükseköğretim projesi, verimli kılınmaya çalışılan, etkin kılınmaya çalışılan deyim yerindeyse karlı niteliklerini koruyan bir Yükseköğretim A.Ş.’nin artık kapısının ağzına gelmiş duruyoruz. Futbolda da bunu yaptılar, biliyorsunuz futbol kulüpleri de hep A.Ş. oldu. Dolayısıyla aslında toplum yararına dernek filan derken orada da bunu görüyorsunuz. Ya da belediye hizmetlerinin birçoğunda bunları görüyorsunuz. İşte KİTler vs. bunların giderek ne kadar kolay A.Ş.’leştiğini bu a.ş. mantığının piyasa mekanizmalarını kamusal alana getiren şeyler olduğunu görüyoruz. Üniversite bileşenlerinin içinde de bu piyasalaşma külfetini en çok çekecek olan tabiki o bileşenler içinde müşteri olma kimliğini en rahat taşıyacak olan öğrenciler olacak, finansmanın en önemli ayaklarından bir öğrenciler üzerinden gerçekleşecek. Ama buna daha daha geniş bir yerden baktığımızda aslında bu proje mantığında finansmanın kendi kendini çeviren bir A.Ş. gibi çalışan, yani özel sektör A.Ş.’lerinin ötesinde bir önemli özelliği daha var. O da kamu kaynaklarını, yani kamu kredilerini kullanan bir karakteri olması. Kamu, burada sürekli kredi açan, yani piyasacı mantıkla düşünürsek borç veren konumunda. Dolayısıyla mekanizmayı şöyle çalıştıracaktır: hem kamu fonlarıyla bu yapıyı besleyecektir. Kamu fon kaynağı tabi ki vergilerdir. Ya da

öğrencilerden alınan harçlarla sağlanacaktır. Vergilerin bu kadar adaletsiz olduğu bir çerçevede düşünürseniz bu toplumun özellikle orta alt sınıfları üzerine yüklenmiş bir maliyettir. Bununla üniversitelerde kamu fonlaması yapılacaktır. Bu fonlamadan beklediği çıktılar ise tamamen orta üst sınıflara özellikle sermaye birikim sürecine eklenmiş bir üniversite modeliyle, dolayısıyla mevcut adaletsizlikleri daha da pekiştiren gelir adaletsizliği yanında diğer adaletsizlikleri eşitsizlikleri daha da pekiştiren bir model olmasıdır. Bu projeci mantığın diğer bir eşitsizlik yaratacak ayağı da toplumsal anlamda bilme hakları yani bilgi hakkı. Bu projede üniversiter anlamda bilgiye erişim uzaklıklarının yaratılması ve bilginin, bilmenin daha doğrusu buradaki unsurların sermaye birikim süreci dolayısıyla topluma ulaşmasını, yani ticari bir meta karakterine bürünerek topluma ulaşmasını görüyoruz.

Yasayla ilgili çeşitli maddeler var hızlı hızlı geçeceğim. Özellikle yasanın genel gerekçesinin okunması önemli, burada zaten benim özetlemeye çalıştığım, altını çizmeye çalıştığım şeyler çok belirgin açık bir şekilde sunulmuş durumda. Her yerde aşağı yukarı her paragrafta muhakkak bir kalite meselesi ağırlıklı olarak proje lafları geçiyor. Bu anlatılarla, küresel gelişmeler karşısında nitelikleri arttırma gibi sözlerle aslında bir küresel dalgada küresel sermaye birikimi gelişme, kalkınma gibi sözcüklerle üniversiteleri aslında nereye çekmek istediğini çok belirginleştirmiş olduğunu görüyoruz. Yani küresel sistemde, küresel rekabet ortamının yaratılmasında üniversitelere bir rol veriyor, meselemiz bu. Bunun da yapılabilirliğinin bugüne kadar bize gösterilen neo-liberal paradigmanın sürekli başımızın etini yediği bir sistemik yapılanmadan geçtiğini görmekteyiz. Örneğin şöyle cümleler var: “Üniversitelerimizin çeşitliliğine evrensel kalite standartları içerisinde gelişebilmesine, kurumsal özerklik ve hesap verilebilirliğine, rekabet imkanlarının geliştirilmesine ve finansal esneklik içerisinde faaliyet gösterebilmelerine imkan tanıyacak bir sistem hedeflenmektedir.” diyor. Burada bu finansal esneklik kısmı tam da biraz önce altını çizmiş olduğum salt kamu kaynaklarıyla kamusal sorumlulukla kamu hizmeti üretme meselesinin kırıldığı bir yeri gösteriyor. Taslağın sekizinci bölümünde gelir kaynakları sıralanırken de bu gelir kaynaklarının içinde ağırlıklı olarak devlet katkı payı, hazine yardımı, öğrenci katkı payı ve öğrenim ücretleri, basılı ya da görsel ders malzemeleri, kitap ve yayın satış gelirleri, taşınır ve taşınmaz mal gelirleri, döner sermaye işletmelerinden aktarılacak tutarlar, bağış yardım ve diğer gelirler gibi kategoriler arttırılmış. Bu kamu kurum ve kuruluşlarında özellikle muafiyet ve istisnalar yoluyla vergi avantajlarının yaratılması getirilmiş. Yeni bir şey olarak, özel üniversite yani vakıf üniversitesinin dışında tamamıyla şirket mantığıyla çalışacak üniversitelere olanak sağlanıyor ve burada ticari faaliyetin daha belirgin hale gelmesinin ve bu üniversitelerle diğer üniversitelerin rekabeti anlamında bu ticari faaliyetlerin ya da bu tür faaliyetlerin diğer üniversiteler için bir model oluşturmasının yolu açılmaktadır diyebiliriz. Bunun gibi genel mantığıyla baktığımızda hem genel gerekçesinde hem de mali hükümler kısmında olabildiğince piyasacı, çalışma mekanizmasının piyasacı düzenlemenin tüm kamusal alanda amaçladığı şeyin üniversitede de yeniden üretildiğini ve bu anlamda da cesur bir metin olduğunu söyleyebilirim. Şimdilik bu kadarla keseceğim daha sonra tartışmalar kısmında birlikte tartışırken de altını çezeceğim şeyler olacak, teşekkür ederim şimdi sözü Mehmet Akif’e bırakıyorum.

MEHMET AKİF BARDAKÇI (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Teşekkürler, Hocam. Yükseköğretim Kurumunun Kasım 2012 Tarihli Yükseköğretim Kanunu Taslak Önerisi ile ilgili toplantıya katılmam için araştırma görevlileri arasından Dekanlık beni görevlendirmişti. Toplantıda Yükseköğretim Genel Kurulunun ve YÖK Yürütme Kurulunun bazı üyeleriyle konuşma ve tartışma şansına sahip olduk. Bu toplantıda gözlemlene şansına sahip olduğum eğilimleri de yeri geldiğince aktarmaya çalışacağım.

Bu toplantıda ve bildiğimiz kadarıyla diğer üniversitelerde yapılan toplantılarda alınan görüşler neticesinde oluşturulan yeni metin Ocak 2013 Tarihli öneri olarak Yüksek Öğretim Kurumunun internet sayfasında yayınlanmıştır. Yeni metin eskisine göre bir takım düzeltmeler öngörmekle beraber düzenlemenin mantığı değişmemiştir. Taslak önerisinin geneli hakkında bir takım tespitlerde bulunduktan sonra bazı maddelerle ilgili değerlendirme yapmayı uygun görmekteyim.

2547 Sayılı Kanunun getirdiği sistemin ortadan kaldırılması amacıyla yapılması düşünülen yeni kanuna taslak önerisi olarak hazırlanan bu metin bazı konularda önemli yenilikler getirmekle beraber birçok konuda şimdiki mevzuatı aratacak nitelikte. Öncelikle, öneri metni yükseköğretimin merkezden düzenlenmesini ortadan kaldırmamış, aksine artırmıştır. Yükseköğretim Genel Kurulunun yetkileri azaltılmış gibi gözükse de metnin oluşturduğu Konsey ve bu Konseyin oluşum biçimi ele alındığında merkeziyetçi yapılanma devam etmektedir. Bakanlar Kurulunun üniversiteler üzerinde kullandığı yetkiler artırılmış ve yükseköğretim kurumları idari bakımdan özerklikten yoksun kılınmıştır. Taslak önerisi oluşum biçimi ve kullandığı yetkiler bakımından hiçbir yükseköğretim kurumunun kabul edemeyeceği müteveli heyeti benzeri bir yapılanma olan “Konsey”i oluşturuyor. Organın kurulması üniversite öğretim elemanlarının ihtiyarına bırakılmış gibi gözükse de ilgili üniversitenin öğretim üyeleri arasında yapılacak oylamalar neticesinde konseyin kurulamaması halinde, konsey kurma yetkisini halinde Bakanlar Kuruluna veriyor. Üniversitelerde güvenceli çalışma sadece araştırma görevlileri bakımından değil, öğretim üyeleri bakımından da ortadan kaldırılıyor. Öğretim üyeleri ile sözleşme yapma yetkisi, bu kapsamda “ücret” belirleme yetkisi Konseye tanınıyor ve sözleşme ile çalışma özendiriliyor. Ve bu ücretlere karar verme yetkisi üyelerinin tamamı kamu görevlisi olmayan Konseye veriliyor. Taslak önerisinin temel ilkelerinde ifadesini bulan “katılımcılık” diğer maddelerinde tamamen gözardı ediliyor. Sadece Senatoda ve bölüm kurullarında öğrenci temsilcisinin “oy hakkı” olmaksızın bulunması katılımcılık ilkesinin varlığı bakımından yeterli görülüyor. Ancak Yükseköğretim Genel Kurulunun oluşumu, Rektör seçimi, dekan ataması gibi konularda katılım ya hiç söz konusu değil ya da asgari düzeyde tutuluyor. Kurulların oluşumu ve kurullara üye seçilecekler taslak önerisinin en çok eleştirilmesi gereken bölümü olarak göze çarpıyor. Bu kurulların oluşumunda ve atamalarda “seçim” değil, doğrudan atama yönteminin bazı hallerde tercih edilmesi uygun düşmemiştir. Metnin yazılmasında, kanun yapma tekniğine uygun davranılmadığını söylemek gerekir. Aynı madde içinde organların yetkileri düzenlenmiş, takip eden fıkralarda ise oluşumu. Ancak bir kanuni düzenlemede öncelikle organların oluşumu ve kanunun ayrı bir bölümünde organların görev ve yetkilerinin öngörülmesi lazımdır.

Baltalimanında yapılan toplantıda metnin esasıyla ilgili noktaları pek tartışma olanağı bulamadık. Toplantıdan hasil olan netice bu konuların tartışmaya açılma iradesinin olmadığını da açıkça göstermektedir. Toplantıda öğretim üyeleri tarafından konseyle ilgili itirazlar dile getirildi, ama yeni metinde Konsey hala varlığını devam ettiriyor. Çünkü metnin getirdiği en önemli yenilik bu oluşum. Hocalarımızın neredeyse tamamı konsey adı verilen kurumun olmaması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdi. Son metinde konseyle ilgili birtakım değişiklikler yapılmış gözüküyor. Konseyin kurulmasını üniversite öğretim elemanlarının iradesine bırakan bir madde eklenmiş, ancak eski madde de metinde çıkarılmayarak alternatifler arasında yazılmış. Toplantıda en çok tartışılan konu, öğretim elemanlarının mali hakları meselesiydi. Bu konu hem öğleden önce hem de öğleden sonra uzun uzun tartışıldı. Takdir edersiniz ki, metnin okunması halinde, öğretim üyelerinin mali haklarının tali bir konu olduğu açıkça görülmektedir. Metindeki bazı maddeleri ele alarak, üzerlerinde kısaca değerlendirmeler yaparak sizlerin tartışmasına açmak istiyorum.

Metnin en ciddi sıkıntısı organların oluşumu. Gerek fakültelerde, gerek üniversitelerde ve gerekse de yükseköğretim kurumunda organların oluşumunda ciddi bir sıkıntı ve tercih belirsizliği var. Bu organların üyelerini kimlerin belirleyeceğine bir türlü karar verilemediği göze çarpıyor. Bu durumun en belirgin örneği genel kurul, YÖK genel kurulu. Genel Kurulun oluşumunda TBMM Genel Kurulunca siyasi partilerin gösterdikleri adaylar arasından beş üyenin seçilmesi öngörülüyor. Ve bu beş üyenin herhangi bir niteliğe sahip olması gibi bir şart yok. Yani fiil ehliyetine sahip herkes seçilebilir. Aynı şekilde yine cumhurbaşkanının seçeceği üyeler bakımından da herhangi bir nitelik öngörülmemiş. Alternatif maddelerden ilkinde ve Kasım 2012 metninde cumhurbaşkanının seçeceği üyeler bakımından da bir koşul öngörülmemiş. Bu organların oluşumunda metnin ciddi anlamda sıkıntısı var. Ve bu konuda yasama organının nasıl bir tercihte bulunacağını tahmin edebilmek de mümkün gözüküyor. Toplantıda, en fazla şeye itiraz etmiştim, hocalar da çok fazla itiraz ettiler. YÖK genel kuruluna TBMM Genel Kurulunun üye seçmesine. Çünkü çok büyük bir tercih hatası bu düzenleme. Yasama organı, zaten sizin kurumsal olarak işleyişinizi düzenliyor bu kanunla. Dolayısıyla “demokratik meşruiyet” diye bir şey varsa zaten sizi düzenleyen kanun TBMM tarafından düzenlenmiş bir kanun. Ve bu tip kurumların -yargı da aynı şekilde- demokratik meşruiyeti, organlarına bir de TBMM’nin üye seçmesiyle sağlanmaz. Bunların işleyişinin kanunun kontrolü altında olması Hukuk Devleti bakımından gerekli ve yeterlidir. Mali kaynakları Sayıştay tarafından denetleniyor vesaire. Yani TBMM’nin kontrolü dışında olan zaten bir şey yok. Bunun da katılımçılık adına yapıldığı dile getiriliyor. Öneri metninin ilkelerine koymuşlar katılımçılığı, ama metin katılımçılığı her noktasında azaltıyor. Biraz sonra rektör seçiminde de bu konuya değineceğiz.

Metnin Yükseköğretim Genel Kurulunu düzenleyen 8. maddesine 1. alternatif olarak öngörülen hükme göre, “Üyelerden beşi, siyasî parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı olarak gösterecekleri profesör adaylar arasından, her siyasî parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi; beşi Cumhurbaşkanı; beşi üst düzey kamu görevlileri veya profesör unvanına sahip öğretim üyeleri arasından Bakanlar Kurulu; altısı kendi üyesi olmayan profesörler arasından Rektörler Kurulu tarafından seçilir.” Dikkat edileceği gibi Kasım 2012 metnine göre birtakım düzeltmeler yapılmış. Rektörler Kurulu adı altında oluşturulan organ da üniversitelerin

rektörlerinden oluşan bir oluşum. Gerektiğinde YÖK genel kurulu üyeleri de bu rektörler kurulunun bir parçası olabiliyorlar. Ama bu nispeten daha iyi bir düzenleme çünkü diğer alternatif geçerse çok daha sıkıntılı bir oluşum var. Çünkü kurul üyelerinden on tanesinin neredeyse yarısının profesör olmak veya üst düzey kamu görevlisi olmak gibi bir koşul yok. Yani ben bu metni gördüğüm zaman hukukçu olarak şunu anlıyorum: fiil ehliyetine sahip olan herhangi bir kişiyi seçilebilir. Çok ciddi bir hata, bunu Baltalimanında da dillendirdim. Moderatörler herhangi bir kimse arasından seçilemeyeceğini söylediler. Ama ben bu metin öyle yazılırsa seçilebilir dedikten sonra, Prof. Dr. Recep Öztürk'tü yanılmıyorsam, "bütün üyelerin profesör olması gibi bir zorunluluk koymaya çalıştık, itiraz geldi biz de bunu böyle yaptık" dedi. Onun dışında katılımcılığı arttırdığını öngören metinde YÖK genel kurulunun başkanını cumhurbaşkanı seçiyor. Aslında böyle bir şey gerek yok. Artık, kurulu oluşturduktan sonra kendi başkanını kendisinin seçmesine imkan tanımak lazım.

Bir de kurullarda benim gördüğüm en ciddi sıkıntı konsey, üniversite konseyi. Herhâlde buna herkes itiraz edecektir. Birazcık dilini değiştirmişler önceki duruma göre oluşumunu da zorunlu hale getirmemişler. Şimdi bazı koşullar öne sürmüşler. Bu koşulları metinden olduğu gibi aktarmayayım ama üniversitenin belli bir gelire sahip olmasını öngörüyorlar, örnek olarak. Çünkü bu belli bir gelir olmadığı zaman konseye atayacağımız dört tane üyeyi üniversiteye çekme şansınız yok. Bir gelir olacak, belli bir süre şartı var ve akademik faaliyet gibi koşullar ama bu akademik faaliyetin koşulları da YÖK genel kurulunun yapacağı bir yönetmeliğin belirlediği standartlara göre olacak. Bu şartları gerçekleştirdikten sonra üniversitenin kadrolu öğretim elemanlarının yapacağı bir seçim ki bu seçime de öğretim elemanlarının üçte ikisinin katılması gerekiyor. Üçte ikinin de salt çoğunluğuyla eğer bu kabul edilirse YÖK genel kurulu bakanlar kuruluna bildiriyor ve konsey kuruluyor. Bu şekilde Konseyin kurulması üniversite öğretim elemanlarının tercihi bırakılmış durumda. Fakat ilk halinde, yani Kasım 2012 Metninde, YÖK genel kurulunun re'sen yapacağı bir taleple, öğretim elemanları istemese de Bakanlar Kuruluna konseyi oluşturma yetkisi veriliyordu. Konseyin en ciddi sıkıntısı ki bunu ben toplantıda da defaatle söyledim. Kamu görevlisi olmayan kişilerin Konsey üyesi olma durumu. Herhangi bir kamusal yükümlülüğe tabi olmayan kişilerin konseyde olması ve bunlara kamusal yetkiler kullandırılması.

Şimdi konsey neler yapıyor, diye bakarsak. Öncelikle sizin sözleşmeli olup olamayacağımıza karar veriyor. Sözleşmede üniversite öğretim elemanlarına ödenecek ücrete karar veriyor. Zaten maaş diye bir şey yok bu metinde kavram olarak. "Ücret ödemesi", "öğrenim ücreti" vesaire bir hizmet sözleşmesinin karşılığı olarak işçiye ödenmesi gereken şey olan ücret, bir kamusal ödenti olan maaşın yerine geçmiş durumda. İşte Konsey bu ücreti belirliyor. Ve üniversitenin kendi öz gelirleri dedikleri şey yani döner sermaye ve üniversitenin diğer gelirlerinden gelen farkla sabit maaşın üzerine üç katına çıkan bir parayı belirleme yetkisi konseye sağlanıyor ve sözleşmeli çalışma bu şekilde özendiriliyor. Onun dışında konseyin kendi başkanını kendi seçmesi gibi bir yetkisi var. Ve bu başkanın da üniversitedeki öğretim üyelerinden ya da profesörlerden ya da doçentlerden olması gibi bir zorunluluk da yok. Eski tasarıda vergi rekortmeniydi, Konsey üyelerinden biri. Dolayısıyla onun da konsey başkanı olma ihtimali söz konusu. Şimdi de ilginç

bir kavram bulmuşlar, hukuki olmayan, ben bunun anlamını çözemedim: “dış paydaş”, “üniversitenin dış paydaşları arasından seçilen dört üye”. Dış paydaştan ne kastedildiğini ben anlayabilmiş değilim. Öneri metninin herhangi bir noktasında da bu kavram açıklanmış değil. İşte bu dış paydaş denilen dört üyenin bir tanesinin üniversite mezunu olması gerekiyor, diğer üçü herhangi bir kişi olabilir. Veya üniversiteye destek veren ya da mezunlardan biri. Eski tasarıda bir tane mezun bir de vergi rekortmeni vardı, Üniversitenin bulunduğu bölgelerden seçilerek atanan. Metin bir de bu bölge kavramına fazlaca önem atfediyor: Üniversitenin kendi bulunduğu bölgeye hesap verebilmesi gibi bir şey, ben bundan hiçbir şey anlayamadım. Üniversitelerin kendi bulunduğu bölgeye hesap vermesi gibi bir yükümlülüğünün olması düşünülemez. Başarılysa çalışmaya devam eder yoksa çalışmaları sona erdirilir. Bu bölgesel hesap verilebilirliği ben anlayabilmiş değilim. Eğer üniversiteler hesap veriyorsa mali bakımdan Sayıştaya hesap veriyor. Eğitim-öğretim faaliyetleri bakımından YÖK gibi bir kurul varsa oraya hesap vermesi gerekir. Konseyin bu oluşum şekli anayasanın 128. maddesine aykırı. Çünkü böyle kamusal usullerle yürütülen işlerde yetkiyi ancak kamu görevlilerine kullanılabılırsınız. Ben bu durumu toplantıda da dile getirdim. Ama moderatör tarafından bu düzenlemenin Anayasaya aykırı olmadığı, konuyla hiçbir ilişkisi olmayan Danıştay kararlarına atıf yapılarak dile getirildi. Anayasa hükmü açık! Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttüğü faaliyetler memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yerine getirilir.

Sözlerimi biraz uzatıyorum ama, idare hukukunda fiili memur teorisi diye bir şey vardır. Siz aslında kamu görevlisi değilsiniz ama bir kamusal hizmete katıldınız diyelim, yardımcı olarak. Mesela yangın söndürme faaliyetine o sırada da birilerine zarar verdiniz. İşte bu zarardan kamu idaresi sorumlu olur. Danıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararları bu yönde. İdare hukukunda bunun kabul edilmesinin nedeni zarar görenlerin korunması. Moderatör bana bunu örnek olarak verdi, konsey üyelerinin seçimiyle ilgili olarak. Bu düzenlemede, siz kamusal yetkileri doğrudan bir kişiye veriyorsunuz. Ama fiili memur teorisinde yetki falan vermiyorsunuz. Kamu hizmetinin yürütülmesine katılan kimse arızı işbirlikçi statüsünde ve siz onun verdiği zararları karşılıyorsunuz, amaç üçüncü kişileri korumak. Bu düzenlemede kimi koruyorsunuz ben anlayabilmiş değilim. Ayrıca bu dört kişiden bir tanesinin konsey başkanı olma ihtimali de var. Ve bir fakülteadaki kadrolu öğretim elemanı sayısı üçten azsa, konsey başkanı, dekanı atama yetkisine de sahip. Bunları birleştirdiğiniz zaman konseyin varlığı ve oluşumu ciddi anlamda sıkıntılı, üniversiteler bakımından. Konsey üyelerini kimler belirliyor diye bakarsak, altı üyesini üniversite-deki profesörler arasından Senato seçiyor. Bunda bir sıkıntı yok gibi gözükebilir. Ama katılımcılığı daha geniş de düşünebilirsiniz. Ama asıl sıkıntı Bakanlar Kurulunun seçtiği iki üyede, bu üyeler de yine herhangi biri kimse olabilir, çünkü düzenlemede koşul öngörülmemiş. YÖK Genel Kurulu bir üyeyi profesörler arasından atıyor ve bu dokuz de kişi dış paydaşlardan üç üyeyi belirliyor. Ben bu “dış paydaş”ın ne olduğunu gerçekten çözebilmiş değilim.

Konseyin Rektörü atamasıyla ilgili olarak da önemli görevler var.. Metnin 13. maddesine baktığımızda Konsey oluşturulan Üniversitelerde Rektörün hiçbir etkinliği kalmamış gibi gözüküyor. Ayrıca konsey, rektörü istediği zaman YÖK genel kuruluna bildirmek kaydıyla görevden alabiliyor. Metin, rektör adaylarını belirleme kurulu diye bir komisyon

oluşturuyor ve bu komisyon rektör adaylarını YÖK genel kuruluna sunuyor, YÖK genel kurulu da bunlardan bir tanesini cumhurbaşkanına öneriyor. Çok sayıda alternatif hüküm öngörülmüş ve bütün alternatiflerde sıkıntı var, rektör atamasıyla ilgili. Bu konuda tercihte bulunmaktan kaçınarak, işi TBMM'ye havale etmeyi uygun görmüşler. Dikkat edileceği gibi 2547 Sayılı Kanunun rektör seçimine ilişkin öngördüğü prosedür bile katılımcılığı temin etmede bu metinden daha başarılı. Çünkü öneri metninde üniversite öğretim elemanlarının veya en azından sadece öğretim üyelerinin katılımı diye bir şey yok. Katılımcılığı arttırma iddiasında olan bir metnin bunları yapmaması gerekir. Demokrasinin en basit şekli, katılımcılığın en basit şekli sayılarla ilgilidir. Şu an için rektör adaylarını belirleyen kaç kişi var? İstanbul Üniversitesi'nde 2000'in üzerinde öğretim üyesi. Metin bu biçimiyle kanunlaştığı zaman yedi kişiden oluşan bir komisyon kullanacak bu yetkiyi. Tabi bu şekliyle seçilse de seçilmesede rektör gerçekten hiçbir anlam ifade etmediği için konseyin olduğu üniversitelerde rektörün nasıl belirlendiğinin bir önemi kalmıyor. Konseyin metinden tamamen çıkarılmasını, YÖK üyelerinden bazıları da istemişlerdi toplantıda, ama yine de bir şekilde bu konsey oluşturulmuş, yeni metinde de. Mütevelli heyeti benzeri bir kurul öncelikle vakıf üniversitesine veya özelleşmeye doğru gitmek için bir proje gibi gözüküyor. Bu düzelemenin başka bir açıklaması olamaz.

Biraz hızlanalım. Eski kanunda bilgi lisanslama ofisi adı altında, üniversiteler bünyesinde anonim şirket oluşturulması öngörülüyordu. Diyordu ki, ticari olan bilgiye öğrenciler ve öğretim elemanları yönlendirilir ve bu bilgi değerlendirilir vesaire. Bilginin ticari olup olmaması gibi ayrımlar ve bu ayrımın nasıl yapılacağını anlamak mümkün değil. Bu kurumun yeni metinde adını değiştirmişler. Çünkü bu maddeye ilişkin çok fazla itiraz gelmişti. Yükseköğretim Kurumunun internet sayfasına görüş yazan hemen herkeste bu maddeye bir itiraz görmüştüm. Kurumun adını "teknoloji transfer ofisi" olarak değiştirmişler, bilginin ticari olup olmaması gibi ifadeleri kaldırmışlar. Ama yeni düzenlemeye göre, öğretim üyelerinin bilgilerinin ticarileştirmesine yönelik özendirilmesi amacıyla kurulacağı dile getirilmiş. Yine "ticaret" kavramı yine "ücret" kavramı, fakat oluşumun yeni hali bir bakımdan eski metinden daha kötü, çünkü yabancı sermayenin de bu şirketlere ortak olabilmesi mümkün hale getirilmiş. Böyle bir anonim şirketin hangi kanuna göre kurulacağını da merak etmekteyim. Çünkü Türk Ticaret Kanununun mevcut hükümlerine göre bu tip bir anonim şirketi kurmak mümkün gözüküyor. Eğer özel hukuk konusunda uzman arkadaşlar bana bunu anlatabilirlerse, izahat verebilirlerse, çok memnun olurum. Çünkü üniversite böyle bir anonim şirketi nasıl kuracak? Bir de üniversite öğretim elemanı da bu anonim şirkete ortak olabilecek. Şirket ortaklarından biri kamu tüzel kişisi, diğeri bir kamu personeli ve bir diğeri yabancı sermaye. Ayrıca Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olan Odalar ve Borsalar Birliği üyelikleri olan kimseler de ortak olabilecek bu oluşuma. Herhangi bir anonim şirket sermaye şirketi de üye olabilecek. Çok sıkıntılı bir düzenleme. Diğer kanunların da gözetilmesi gerekirdi. Ben araştırma görevlilerinin durumuyla ilgili pek fazla konuşmayacağım. Sorular ve tartışma faslında konuyu açmak isterim.

MUSTAFA KAHVECİ (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Olabildiğince kısa bir biçimde özlük hakları ve tasarının araştırma görevlilerinin statüsüne ilişkin getirdiği düzenlemelerle ilgili konuşacağım. Ancak başlarken Akif'in bıraktığı noktadan bilginin ticarileştirilmesi ve üniversitede bunun yaratacağı etkiler üzerine bir

şeyler söylemek istiyorum. Tasarının bütünüyle sosyal bilimlerin tasfiyesi ya da kamuoyu araştırmacılığı dışında bir alternatif yol bırakmadığını düşünüyorum. Sosyal bilimler –ve doğrudan piyasaya çıktı üretmeyecek olan doğa bilimleri alanları içinde aynı tartışmalar yapılabilir- alanında yapılan pek çok çalışmanın bilimsel üretimin bilgi çıktısının mevcut birikim rejimi altında piyasada fiyatlanıp değerlendirilmesi ihtiyacı olmadığı için bu alandaki araştırmaların desteklenmesi ve sürdürülmesinin kolay olmayacağı söylenebilir. Ayrıca araştırma fonu, burs destek v.b bulmak için girilen yolun sosyal bilimler alanını tahrip edeceği ve sorgulayıcı çalışmaların üniversitelerde yer bulmasının zorlaşması da yine piyasa merkezli bilgi üretim sürecinin doğal sonucu olacaktır. Burada ortaya çıkabilecek etik sorunları, araştırma özgürlüğü ile ilgili problemler ve bunun toplumsal maliyetle ilgili konulara hiç girmiyorum bile.

Yasa başından itibaren hesap verebilirlik, verimlilik kavramlarını kendisine felsefe olarak yüksek öğretim sistemini piyasaya entegre etmeye odaklanıyor. Bu piyasanın en açık görüldüğü noktalardan birisi ise doktora bittikten doktora derecesine sahip araştırmacılardan oluşan bir piyasa oluşması ve bu piyasada arz (doktorasını bitirmiş araştırma görevlileri) ile talep arasında (öğretim üyesi istihdam edecek üniversiteler) bir denge kurulmasına dayanıyor. Araştırma Görevliliği 3 yıl yüksek lisans 6 yıl doktora artı 1 yıl doktora sonrası öğretim üyesi olarak iş bulmak için verilen süreden oluşan 10 yıllık bir süre ile tanımlanıyor. Doktora bittikten sonra araştırma görevlilerinin kadroları ile ilişkisi kesiliyor ve herkes doktorasını yaptığı şehir dışında bir şehirde bir devlet üniversitesinde öğretim üyesi kadrosu için herkesin eşitlendiği bir piyasaya girip iş aramaya başlıyor. Bu piyasanın oluşma hali Türkiye’de üniversitelerin dağılımı göz önüne alındığında ciddi bir biçimde mekanla kısıtlanmış durumdadır, mobilizasyonu çok da kolay olmayan bir piyasadan söz edildiğinin görülmesi gerekir. Bu haliyle teklif yasalaşırsa aynı zamanda bütün üniversitelerin kendi öğretim üyesini araştırma görevlisi olarak alıp yetiştirme olanağı ortadan kalkmış oluyor, kurumsal kültür, kürsü ya da bölüm gelenekleri gibi cümleler etrafında sürdürülen tüm konuşmalar bu yasayla birlikte gerçeklikten uzak bir hale geliyor. Dolayısıyla üniversitelerin kimliklerinin ve araştırma geleneklerinin oluşmasında büyük öneme sahip olan fakültenin ya da üniversitenin değerleri, kültürü gibi kavramlara önem veren herkesin bunu görüp yasaya bakışını bu gerçekliği de göz önünde tutarak şekillendirmesi gerektiğini düşünüyorum. Araştırma görevliliği tanımlar kısmında lisanüstü yapan kişi olarak tarif ediliyor, doktora sonrasındaki bir yıl ise geçiş dönemi olarak düşünülmüş. Bu haliyle hem bizim fakültemizde hem de Türkiye’nin pek çok üniversitesinde görev yapan çoğunun adına açılmış dersi olan doktor araştırma görevlilerinin statüsü yasada yer almıyor ve yasa metninde bir geçiş hükmü tanımlanmadığı için doktor araştırma görevlilerinin bu teklifin yasalaşması halinde işine son verilmesi gündeme gelecektir. Doktora sonrası geçişi düzenleyen hükümler arasında araştırma görevlilerini bir birine karşı kıskırtacak bir düzenleme de yer alıyor. Şöyle ki; metne göre bölümün dönem başındaki öğretim üyesi sayısının % 10’unu geçmeyecek biçimde doktora yapılan şehir dışında bir üniversitede öğretim üyesi kadrosuna atanma hükmü uygulanmaksızın atama yapılabilir. Bu hükmü kamu yönetimi bölümü için düşündüğümüzde yılda 3 ya da 4 doktorasını tamamlamış araştırma görevlisinin atanması yapılabilir. Ancak burada sorun şu; eğer doktora sonrası bir yıl içerisinde doçentliğinizi alamadıysanız –ki sadece dosya gönderme jüri kurulması ve sınav zamanları nedeniyle bu mümkün değil- atanmayı bek-

lediğiniz kadro yardımcı doçent kadrosu olacak demektir ve bir yıl gibi bir sürede büyük üniversitelerde yardımcı doçent kadrosu bulmanın çok zor olduğu aşıkâr. Bu durumda anabilimdalı ve bölümünden başlayarak dekanlığa ve rektörlüğe doğru uzanan ağ içerisinde araştırma görevlileri patronaj ilişkileri kurmaya teşvik edilmiş olacaktır. Bugün pek çok bölümde, üniversitede oluşmuş olan daha uzun süre bekleyenlerin öncelikle atanması gibi teamüller ortadan kalkarak çalışma huzurunu bozacak, araştırma görevlilerini birbiri ile yıkıcı bir rekabete itecek bir durum ortaya çıkmış olacaktır. Yasanın bütünü bakımından bir iki şey söyleyerek bitireyim. Biz burada üniversiteler ilişkin bir konuyu tartışıyoruz ancak yasanın giriş bölümü okunduğuna bu yasayla emek piyasasının yapısının yeniden düzenlenmek istendiği görülecektir. Bu bölümde yüksek öğretimde okullaşma oranı rakamları verilmiş ve bu konudaki artış hedefi açık bir biçimde ortaya koyulmuş. Eğer yeni kurulan üniversiteler yasada öngörülen yöntemle öğretim üyesi ihtiyacını karşılayabilirse açılacak yeni bölümlerle birlikte kısa bir süre içerisinde liseden mezun olanlarla (talep) üniversite kontejanları (arz) kısa bir süre içerisinde dengeye gelecektir. Ki hali hazırda üniversitelerin yüzbinlerle ifade edilen boş kontejanları bulunmaktadır. Buradaki herkesin emek piyasasına üniversite mezunu olarak katılmasının hedeflendiği söylenebilir. Bu durum ekonomik büyümeyi teknolojinin ve buna bağlı olarak bilginin ve bireylerin eğitim seviyelerinin parçası olarak tanımlayan neoklasik büyüme modelleri ile uyumlu gibi görünüyor. Yasanın içinde gömülü olan bu mantık içinden ilerlese bile herkese üniversite eğitimi için gereken vasfı ve üniversite eğitiminin niteliği düşürerek emek piyasasının niteliğinin artacağını düşünmek çok da gerçekçi değil. Buna benzer bir örneği meslek liselerinden sınavsız geçişle iki yıllık meslek yüksek okullarına geçişte gördük. Eğer meslek liselerinin üstüne meslek yüksek okulu tabelası asmak ile biz daha iyi teknisyenlere sahip olduysak, emek piyasasına katılacak herkese üniversite diploması vererek emek piyasasının bütününe niteliğini de arttırmış oluruz. Ancak bunun gerçekleşmeyeceğinin kendileri de farkında oldukları için üniversite sonrası herkesin belli periyodlarla kendi alanıyla ilgili uzmanlık sınavına girmesi bir süredir gündeme getiriliyor. Bu konuda ik adımlar eğitimde atıldı, Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenler için sınav hazırlığı yapıyor ve bu da bir iki yıl içerisinde uygulanacak gibi görünüyor. Eğer emek piyasasının niteliğinde dönüşüm yaratmayacaksa bu haliyle yüksek öğretimde okullaşma oranını arttırmak bir süre için işsizlik rakamlarının düşük görünmesine katkı yapmak dışında bir fayda sağlamayacaktır. Dolayısıyla yasayla kurulmak istenen yapı ile hedefler arasında -yani yasanın kendi iç mantığında da- bir sorun olduğunu düşünüyorum.

M. GÖRKEM DOĞAN:

Genç meslektaşlarımıza katılımları için teşekkür ederim. 1994'te üniversiteyi kazandım. O zaman bir yüksek öğretime dair bir TÜSİAD raporu vardı, daha sonra YÖK Başkanı olacak olan Kemal Gürüz'ün de içinde olduğu bir ekip tarafından hazırlanmıştı ve yükseköğretimin kamusal faydadan ziyade özel fayda yarattığı fikri üzerinden yüksek öğretimde ücretlendirmeden bahsediliyordu. Bizde öğrenciler olarak parasız eğitim şiarını temel mücadele sloganımız yapmıştık, bunlardan dolayı. Şimdi geldiğimiz noktada, aslında paralı eğitimden ziyade, yükseköğretimin sağladığı niteliklerin vasıfsızlaştırılması gibi bir sorunla karşı karşıyayız. Öğretimin standardizasyonu ile ilgili bir durumla karşı karşıyayız. İşgücünün güvencesinin ortadan kalkması, dolayısıyla üniversite özerkliğinin ortadan kalkması ile karşı karşıyayız. Böyle bir topyekun saldırının ifadesi olan bir yasa

metni karşımızdaki. Sezai hoca açılışı yaparken de altını çizdi, çeşitli alanlarda buna karşı verilen tepkileri takip ediyoruz, sendikadaki durumlardan dolayı. Pek çok Öğretim Üyesi Derneği bu konuda bazı açıklamalar yapıyor. Fakat bunu körün fili tarif etmesi gibi, herkes kendi yaşadığı somut deneyim üzerinden tarif ediyor, sadece kendine değen noktalar da tepki veriyorlar. Bu bir sıkıntı; çünkü bütüne dair bir bilincin açığa çıkartılıyor olması lazım. Yani bir ortak kavrayışın tüm yükseköğretim camiasında açığa çıkartılması lazım. Bunun yapılmadığı noktada, yani bütünlüklü bir değer üretemezsek, kendimize dair bir konuda bütünlüklü kamusal bir bilgiyi üretip, bunu bir politik hedefle bağdaştıramazsak, zaten dönüşüme karşı çıkacağız gibi hedefleri olan bir programın ortaya konması da pek mümkün değil. Yani üniversitenin kendisi yapamıyorsa, hocamızın bahsettiği kamunun kendisi, dönüşüme dair başka alanlarda nasıl muhalefet öreceği başlı başına bir soru işareti haline gelir. Ben, bu yasa böyle çıkarsa, bu fakültede işsiz kalacak 7 akademisyenden birisiyim. Yani bu netlikte konuşuyor olmak gerekiyor. Çünkü çok açık bir şekilde, bir geçiş hükmü konmazsa, doktora biterse bir sene üniversitede kalınıyor deniyor. Ben 2 senedir kadro bekliyorum. Sedat benden daha çok beklemişti. Uluslararası ilişkilerde Hakan benzer bir süre bekledi. Bunlar alıştığımız şeyler. Bir sene içerisinde kadro gelmesi, bir metropol üniversitede alıştığımız bir şey değildir. Bu durumun değişeceğine dair elimizde herhangi bir veri yok.

Başka açılardan yaklaşırsa, yasanın bütününe dair başka bir anlayış da var. Garip bir biçimde, hocalarımızla konuştuğumuz zaman da, çeşitli dernek vs. gibi yerlerde görev yapan hocalarımızla konuştuğumuzda, Ankara kulislerinde, ya bu ona destek veriyor, bu bununla bilmem ne ediyormuş gibi şeylerin yasanın kendi mantığından daha fazla konuşulduğunu görüyoruz. Bu da, bilimle uğraşan insanların pozisyonlarını düşündüğümüzde, alışıldık bir tavır değil. Yani kulis dedikodularının metin ortadayken ne kadar bir hükmü vardır, bunu çok bilmiyoruz. Toplantıya gittiğimizde Akif’inde karşılaştığı gibi, birbirleriyle aynı fikirde olmayan insanlar var. Tamam ama, bunun üzerine bir analiz bina edilebilir mi? Hükümetin siyasi projesine dair bir karşı strateji oluşturulabilir mi, bu mümkün değil. Bu ancak onların kendi aralarındaki sorunlarla ilişkilidir başka bir anlam ifade etmez. Bu bizi ilgilendiren bir şey değil. Ama niyeysen, hakikaten tartışma başladığında, kamu politikaları, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi 2 dakika konuşuluyorsa, 22 dakika “o ne demiş, bu ne demiş, kim kime karşıymış” gibi şeyler tartışılıyor. Burada, Adalet Hoca’yla konuşurken dedik ki, bir bütünlüklü bilginin oluşması lazım. Kamuo-yunda, üniversiter dönüşümün sonuçlarının ne olacağına ilişkin dair net bir algı yaratıyor olmamız lazım. Böyle bir algı inşasında, üniversitenin bir görevi vardır. Aksi takdirde, diğer alanlar da sıkıntılı hale gelecek. Bizim öncelikle başka her yerde, gittiğimiz her yerde bunu zorlamamız gerekiyor. Yani karşıdan gelen tren midir, kamyon mudur, yoksa kurtarmak için gelen bir şey midir diye somut bir bilgiyi ortaya koymamız gerekir. Ancak bundan sonra, ikinci adımda, ne yaparız, ne ederiz diye şeyleri tartışabiliriz.

SEZAI TEMELLİ:

Böyle bir giriş yaptık. Şimdi konuyu dört ana başlık üzerinden tartışmayı öneriyorum: finans meselesi, üniversitelerde çalışma hayatı meselesi, yönetsel-idari düzenleme meselesi, bir de yaptığımız işe ilişkin bilim meselesi. Söz almak isteyen?

HÜLYA KİRMANOĞLU:

Finans meselesine ilişkin olarak başlarsak, mali özerklik meselesini açıklığa kavuşturmamız lazım. Yasada mali özerklikten bahsediyor. Bizim, üniversite, sendika, dernek camiası tarafından anlaşılan özerklik ile burada bahsedilen özerklik çok farklı. Tasarıda mali özerklik, üniversitenin kendi kaynaklarını kendisi bulması anladığım kadarıyla. Halbuki bu özerklik değil bir özellik anlamına gelmiyor mu? Burada bir kavram kargaşası var gibi geliyor bana. Bu tartışmayı açmak iyi olur. Biz özerkliği nasıl tanımlıyoruz? Üniversitenin kamu kaynaklarını kendisinin kullanması, kendi istediği şekilde, kendi programına, planlarına göre, kendi kurullarından geçirerek kullanması şeklinde anlıyorum ben özerkliği. Siz bu konuyu nasıl değerlendiriyorsunuz?

SEZAI TEMELLİ:

Bu mali özerklik meselesi tartışılırken, idari özerklik meselesi, bölge meselesi, hatta bölgeye hesap verilebilirlik meseleleriyle ilişkili olarak tartışılıyor. Bölge finansmanına dayalı, özellikle bölgeden kasıt biliniyor burada. Bölge finansmanına dayalı bir modelde, merkezi yapı ve yerel yapı arasındaki ilişkiler nasıl düzenlenecek tartışmaları da bu özerklik tartışmaları içerisinde yerleştiriliyor. Ama burada kamu kaynağı meselesinden öte, kendi kaynağını kendi yaratan, yani benim A.Ş. diye dediğim meseleye de bir yol açmış oluyor. Böyle tartışabiliriz. Özerklik meselesi sadece mali kalmıyor, o idari özerkliğin içine yerleştirilmiş oluyor. Kaynakların çeşitliliğiyle de gerekçelendiriliyor bu mesele, en başta. Bir nüans daha var. Kendi kaynağını yaratmasa bile, yani kaynak sağlanmış olsa bile, o kaynağın kullanımının da yine kaynak yaratmaya yönelik tasarlanması önemli. Performansa dayalı bütçeleme mantığının, üniversitede tam da bizim fakültemizde bile “aldın bu kaynağı, ne yapıyorsun?” dediğinde bile seni projeye yönlendiriyor. Yani kamu kaynağı kullanıyorum, oh ne güzel diyemiyorsun, çünkü o kamu kaynağı orada projelendirilmiş durumda. Buna topluma hizmet faaliyeti diyorlar.

ADALET ALADA:

2000’lerin başından beri çokça tasarı okuduk. Ve tasarıların yasalaşma sürecine öyle ya da böyle bir cümle ekleyebilmek çabamız oldu. Önümüzdeki tasarıya iki yönüyle bakılabilir. Bir, bütüncül bir çerçevede değerlendirmek mümkün. Bu daha çok gerekçesi, sistemik yapısı ve genel üniversiter bakışının ifade ettiği bir çerçeveden bakıp bütüncül bir değerlendirme imkanı verebilir. İkincisi, asistan, yardımcı doçent, profesör gibi, üniversitenin kendi içindeki katmanlar açısından ne getiriyor, ne götürüyor gibi bir değerlendirme yapılabilir. Daha çok birincisi bakımından bakmaya çalıştığım tasarıların, önceki yasa tasarılarının ortaya koyduğundan farklı bir model getirmediği söylenebilir. Neresinden bakarsak bakalım, yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinden tanımlıyor Üniversiteyi. Mali, idari, araştırma işlevleriyle bir yönetim modeli üzerinden inşa edilmiş, kamu-özel ayrımı olmaksızın, tamamen işletme mantığından bakılmış. Buna şirket diyebiliriz, firma diyebiliriz. Bölge de bu yönetişimin bir ayağı. Yani o iş dünyasıyla etkileşim ve kaynağını yaratma noktasında o da çok önemli bir ayak. Gerekçede, kendini ifade ettiği her cümlede, çürütebilecek bir de boşluk bırakıyor. Bir kere anayasaya getirdiği düzenlemeye bakalım. Üniversiteler tarihinin hep “müdahaleler tarihi” olduğu ülkemizde bugün de gerçekten eklenmiş, merkezi otorite ile sermayeyi ayıramayacağımız çerçevede

daha büyük bir bileşik müdahale var. Ama söylediği şu, buna hepiniz katılırsınız, üniversitenin asli elemanlarının görevlerine, ancak üniversite eliyle son verilir. Hani o hep hatırladığımız sarı zarflar olayının bir şekilde bitirildiğine işaret eden özgürlükçü bir ifade koyuyor, başlangıçta. Ama sonra, onu neyle bitirdiğini okuyamıyoruz. Dayanak noktası şöyle ki, "gelişen demokrasi diyor, büyüyen ekonomi ve artan uluslar arası güç karşısında akademik özgürlük, kamu yararı ve kaliteyi savunmak adına bir üniversite" öngörülüyor. En azından ikisini, kaliteyi de farklı anlamlandırıp nitelik dersek, tabii ki akademik özgürlük, tabii ki kamusal, toplumsal yarar. Ama bütün bunların yanında bugün üniversitenin en önemli sorunu olarak "rekabetsizlik ortamı" tesbit ediliyor. Bu tespit, yasanın omurgasını kuruyor. Rekabet. Siyaset felsefecilerinin "insan, insanın kurdudur" sözü 21. Yüzyılda daha da kurtlaştırıcı bir biçimde konuyor önümüze. Bu rekabetsizlik ortamı en temel sorun olarak belirtildikten sonra, bir, performans, iki başarı puanlarıyla bu sürecin ehlileştirileceği savunuluyor. Bizler, bu salonda çoğunlukla 80 sonrasının akademisyenleriyiz. Ben en kıdemlilerinizden biri olarak bile 1984 asistanlarındım. YÖK'le açtık gözlerimizi ve hala onunlayız. Dolayısıyla, puanlarla akademik yükseltmenin uygulana geldiği son yakın dönemde hepimizin bir gözlemi, değerlendirmesi var. Bu ne kadar niteliği yükseltici bir method olmuştur ki bu puanlama sistemine tasarıda, kadro, mali kaynak, üniversiter çeşitlilik bakımından da belirleyici bir rol veriliyor. Buradan baktığımızda, puan niteliği besliyor mu? sorusuna puanlama sistemi olmadan önceki Üniversitemizde yetişmiş, Tunaya'ları, Onar'ları, Sarıca'ları, Doğanay'ları hatırlayarak, sorularımızı çoğaltarak yanıt üretmemiz gerektiğini düşünüyorum.

PELİN PINAR ÖZDEN:

Ben de bütün bu söylenenlere bakarak, çok 'mış' gibi yapan bir tasarı olduğunu görüyorum. Bir yandan akademik özgürlük diyor ama bilim insanını bir yandan çalışma koşullarıyla bir yandan ücret politikasıyla, bir yandan puanlarla dört bir yandan kısıtıyor ve ondan sonra akademik özerklikten bahsediyor. Bir yandan kamu yararı diyor, öte yandan rekabet edebilirlik diyor. Bölgeye hesap ver diyor. Hangi bölgeye, ne hesabı, ne için? Bunları çeşitlendirmek mümkün. Kendi içinde hiçbir rasyonallitesi, samimiyeti olmayan, son derece iki yüzlü bir yasa tasarısı olduğunu söylemek istiyorum.

GÜLAY GÜNLÜK ŞENESEN:

Ben tasarıya bakmadım. Adalet Alada'nın söylediği gibi bütün kariyerimiz bu gibi yasalara tepki hazırlamakla geçti. Biraz artık pes etme ve nihilist aşamaya geldim, diyebilirim. Dolayısıyla metinlere atıfla değil genel yaklaşımla ilgili bir iki şey söylemek istiyorum, çünkü biraz üniversite üst yönetimiyle ilgilendiğim zaman o kaniya varmıştım, onu paylaşmak istiyorum. O da 2006'da 5018 sayılı yasa geldiğinde biz burada stratejik plan hazırlıkları yaptık. Hatırlıyorsanız zayıf yanlar, güçlü yanlar tartışmaları yaptığımızda en öne çıkan tema katılımçılık ve hesap verebilirlikti. Ne merkezi yönetimde ne belediyede ne üniversitede biz hiçbir zaman bu katılımçılığın ilerlediğini, hesap verebilirliğin arttığını gördük, tam tersine benim gözlemim hiyerarşinin çok daha pekiştiği, merkeziyetçiliğin de çok daha pekiştiği, üniversiteler dahil. İstanbul Üniversitesi, hatta Siyasal Bilgiler Fakültesi belki daha özerk olabilir, daha farklı. Onun dışında, çünkü bu bölge boyutuna oradan geçmek istiyorum, İstanbul ya da büyükşehir dışına çıktığımızda bu merkeziyetçilik

veya hiyerarşi çok daha kemikleşmiş durumda. Kentin ya da bölgenin imtiyazlı katmanlarınca hatta belirlenmiş durumda. Böyle bir yapı içindeyiz. O yüzden ben üst yönetim mekanizmalarını bakanlar kurulunun belirlemesi, cumhurbaşkanının seçmesi gibi maddelere hiç şaşırıyorum. Ne şirketlerde ne vakıf ne de devlet üniversitelerinde bu hiyerarşinin farklı bir örneği var. Bilgi Üniversitesi bir dönem böyle bir süreç geçirdi. Ne kadar iyi dedik, bir de ölçeği çok küçüktü zaten, ama şu andaki yapılanması düzene uymuş durumda. Yani bir şirkette demokratik katılım yoktur, değil mi? Zaten kamu yönetimi arkadaşlarım daha iyi bilir ama ben şimdiye kadar bu hiyerarşinin ve alt üst ilişkisinin bu kelimelerle pekişmesine hayret etmememiz gerektiğini düşünüyorum. Dolayısıyla kalitenin artırılması ve dış dünyayla bütünleşme gibi süsleme cümlelerinin arkasında bir kontrol mekanizması olduğunu düşünüyorum. Buna bakarken de şunu gözden kaçırmamız gerektiğini düşünüyorum. Mesela biraz önce metropol üniversitesi dedi Görkem, bölge dedik. Biraz ters bir soru sorayım, biz acaba İstanbul'dan mı bakıyoruz? Sosyal bilimlerden mi bakıyoruz? Yani tıpta senelerdir süren piyasa ilişkileri yoktur gibi mi davranıyoruz? Mühendislikte senelerdir süren endüstri ilişkileri yoktu da şimdi başlayacak gibi mi düşünüyoruz? Yani biraz sorgulama yapmamız ve masaya konumları ona göre koymamız gerekir diye düşünüyorum genelleme yapmadan önce. Bütün Türkiye üniversiteleri üzerine genelleme yapmadan önce, değişik bölgelerdeki hem üniversite yapılarını hem de değişik disiplinlerdeki piyasa ile ilişki mekanizmalarını göz önüne almamız gerekiyor diye düşünüyorum, bu birincisi. Dolayısıyla çalışma ortamları açısından da biraz bu noktadan bakmak gerekir diye düşünüyorum. Bu aynı zamanda kendi çalışmak istediğimiz yerle de ilgili. Bunu asistan arkadaşlarımla da daha önce paylaşmışımdır. Yani biz nerede çalışmak istiyoruz aslında? O zinciri biraz öyle kuralım diyorum. Bir de bize sorulabilecek bir soru olabileceği için şu soruyla bitirmek istiyorum. Benim buna cevabım yok, sadece gözlemlerim var ama bu sistemin, getirilmek istenen sistemin sorunu sadece atamaların Ankara'dan, YÖK'ten yapılması mıdır, yoksa rekabet, puanlama, doktora bittikten sonra iş arama gibi bütün bunları mı kapsar? Bu ikincileri de kapsıyorsa, Ankara'nın kopyaladığı, örnek aldığı ama bu sistemin işlediği yerlerdeki durumlar hakkında bilgimiz var mı? Benim çok yok sadece kişisel gözlemlerim var. Belki bunlarla beraber düşünmemizde yarar var diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

KIVANÇ YİĞİT MISIRLI (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

O zaman Gülay Hoca'nın söylediği yerden hemen ben başlayayım. Hepimizin bildiği 2010 Aralıkta Economist'te yayınlanan bir örnek var. Kanada'da yapılan bir araştırmaya göre örgütlü emekçiler, inşaat işçileri mesela, post-doc yapan araştırmacılardan çok daha iyi bir gelir sahibiler. Daha normal şartlarda çalışıyorlar. Dolayısıyla bu tip bir dönüşümün gerçekleştiği merkezlerden biri için elimizde böyle bir örnek var. Bunun yanında geçen yıl the Guardian'da yayınlanan çeşitli yazılarda İngiltere merkezli araştırmacılar, doğa bilimleri alanında iki noktanın altını çiziyorlar. Birincisi rekabet mekanizmasının üretkenliğini artırmadığı; ikincisi sürekli bir işsizlik tehdidinin kişisel sorunları yoğunlaştırdığı yönünde, zira bu yasa tasarısında da önerilen finansman mekanizması İngiltere'de de işliyor. Siz, kendi araştırmanızı finanse ederken aynı zamanda yanınızdaki araştırmacıları da finanse ediyorsunuz. Yanınızdaki araştırmacıların çalışma koşullarını güvenceye alıp alamayacağınız birinci itkiniz olarak karşımıza çıkıyor. İkincisi de orta ya da uzun vadeli, problem çözmeye dayalı bir bilgi üretiminden ziyade, kısa vadede ürettiklerinizin

nicel bir değerlendirmeye tabi olup olmadığı sorusu etrafında şekilleniyor ki bu da bir tür bilgi kakofonisine sebep oluyor.

Bunun dışında ileri kapitalist diye adlandırmayı sevdiğimiz ülkelerden devam edersek yine Kanada'da takip edebildiğim kadarıyla yaklaşık üç yıldır hem öğrenciler hem araştırma görevlileri kronik bir şekilde greve gidiyor bizimkiyle benzer bir dönüşüm sürecine tepki olarak. York Üniversitesi'nde mesela özellikle de sosyal bilimler alanında araştırma görevlileri doğru düzgün işlerini de yapamıyor, grevdeler sürekli. Bunun yanında İngiltere'de harçların radikal artışı sebebiyle belediyeyi basan Londra öğrencileri hatırlıyoruz sanırım. Bu bağlamda hem dünyanın geri kalanında hem Türkiye'de ilgili yasal dönüşümün, neoliberal diyelim demeyelim, bir iç tutarlılığı olmadığını biliyoruz. Üretkenliği artırmıyor, şeffaflığı sağlamıyor. Üstelik tüm bu rasyonalitenin dünya çapında krizini tartıştığımız sıralarda, Türkiye'de yükseköğretim yasa tasarısıyla sanki böyle bir kriz yokmuş gibi bir strateji geliştirilmesi de oldukça sorunlu. Belki bunlar Gülay Hoca'nın son sorusuna cevap olarak alınabilir. Türkiye'deki sürece dair de bir örnek istersek eğer Bilgi Üniversitesi'nin sahibi Laureate'in sabıkasına bakabiliriz. Laureate sadece Türkiye'de üniversite satın alan ve yöneten bir şirket değil. Karının büyük kısmını Güney Amerika ve Meksika'dan elde ediyor. Şili'de mesela kanun dışı kazanç transfer etme şüphesiyle bir meclis soruşturması altında olduğunu hatırlatmak gerek. Dolayısıyla elimizde dünya çapında bir gözlem yapmak için yeterince veri olmakla beraber, mekanizmanın ölçüğü konusunda çok da bilgisiz değiliz.

HATİCE KURTULUŞ:

Aslında ben şöyle bir şey söylemek istiyorum. Bu yasa, varolan fiili durumu yasallaştırıyor bence. Yeni bir şey getiriyorlar, her şey daha da kötü olacak, daha da beter olacak diye düşünüyoruz, hepimizin böyle bir kaygımız var ama aslında böyle bir şey yok. Her şey olmuş durumda. Bütün fiilen oluşmuş duruma karşı açılan davaları, hukuksal problemleri (daha yeni 50'd ile ilgili bir dava idare mahkemesinden döndü), ortadan kaldıracak olan yasal düzenlemeyi yapıyorlar. Böylece fiilen oluşmuş bir düzen içinde, hukuksal zaman kayıplarını ortadan kaldıracak biçimde yükseköğretim sistemini düzenlemeye çalışıyorlar. Yasal düzenlemenin tek özelliği budur. Ben de üniversitenin düzenlediği o toplantıya gittim (Yeni YÖK Yasa Tasarısı Toplantısı), ben ve Yücel, beş dakika içinde "biz acaba neden buradayız, biz bu yasanın zaten tümünü, YÖK'ün kendisini, YÖK'ün bütün yasal düzenlemelerini, değişikliklerini reddetmiyor muyduk? O zaman burada ne tartışıyoruz?" diye düşündüm. Tartışma da zaten tartışma değildi. Yasayı tartışmak için bir araya getirmişler bizi ama tartışmanıza bile izin vermiyorlar. Ne söyleseniz hemen argüman hazır, ama bunlar yasada yok. Siz yasada olmayan bir şeye itiraz ediyorsunuz, karşınızdaki bunlar yasada olacaktı gibi karşı bir argüman getiriyor, Mehmet Akif hatırlar. Tuhaf bir toplantıydı o. Orada da görülen bir şey var, bu aslında fiiliyatta olan bir şey. Konsey diyoruz mesela, bir çeşit konsey halihazırda zaten var. İstanbul Üniversitesi'nin rektörünün üzerinde üniversite bileşenlerinin dışında birkaç tane güç var ve üniversiteyi etkiliyor. Bunlar sermaye olabilir, tarikat olabilir, Ankara olabilir, bir milletvekili olabilir, cumhurbaşkanı olabilir. Yani iç değişkenler olmayan, onu seçmiş olan, hatta atamış olanı da içine katalım, onların dışında bir takım şeyler var üniversiteyi yöneten şu anda. Yasal düzenlemesi böyle olmadığı için hissetmiyoruz ama fiilen nasıl oluyor sorusu için söy-

le düşünelim: Bir kadro ilanı istiyoruz, bölümümüzde asistanlarımız üç yıldır doktorlar ve kadro istiyoruz. Nasıl geliyor kadro? Yüz yüze ilişkiyle, kayırmacı ilişkilerde kim güçlüyse ki bunlar da içeriden değil yine dışarıdan, mesela İstanbul Erkek Lisesi'nden bir tanıdığımız varsa o birini arıyor, birisine kadro çıkıyor diyelim. Böyle bakınca çok afaki görünen bu durum yani bir fiiliyat. Zaten yasayla yapılmak istenen model aynen uygulanıyor şu anda. Şimdi bizim üniversitede bu durum daha yüksek dirençle karşılaşıyor. Muğla Üniversitesi'nde öte yandan da başka bildiğim üniversitelerde hiç bu tür iç dirençler olmadan, asistanlar sessiz, öğretim görevlileri sessiz; parsayı nasıl paylaşacağız konusunda herkes anlaşmış. Anadolu'da hiç böyle dirençler de yok. Büyük ve köklü üniversitelerden ortaya çıkabilecek kimlik meselesini sorun eden üniversitelerden çıkabilecek sesi susturmak için hazırlanıyor bu yasa. Benim önerim, bu toplantıyı eleştirmek için değil, bence toplantı çok önemli, yasanın ne dediğini bilmeden neyi reddettiğimizi de bilemeyiz. Bütün yasa tasarılarını çok iyi tartışmamız gerekiyor. Hele kamu yönetimi bölümü olarak, tıpkı büyükşehir belediyeleri yasası üzerine yapılan forumdaki gibi hareket etmeliyiz. Sonuçta şöyle bir şey var. Duruş noktası, bu yasayı madde madde eleştirerek "bu ne kadar neoliberaldir diye" bunu eleştirmek değil. Biz bu son 30 yıldır başımıza gelen yeni üniversite modelinin bize nasıl bir akademisyenlik, nasıl bir öğrencilik, nasıl bir çalışma hayatı getirmiş olduğunu neleri takip ettiğimiz üzerinden götürmemiz gerekiyor. Hiç tartışmadığımız, kamusal olarak çok önemli bir şey var. Bir insanın bir üniversitede okula başlayıp o kimlikler, hocaları, eski hocaları, öğrencileri, mekanı, oradaki felsefe ile kimlikleniyor insanlar. 16, 18 yaşında gelen insanlar buralarda kimlikleniyor. Şimdi size diyor ki bu yasa, hiçbir şekilde kimliklenme, çünkü burada durmayacaksın zaten. Mezun olunca da durmayacaksın, master için de öyle olacak. Şimdi bizim ÖYP asistanlarımızı düşünün, hepsi bizim için çok değerli, önemli, ama hiçbir kimlikleri yok İstanbul Üniversitesi ile ilgili şu anda. Edinirlerse burada bir miktar edinecekler. Sonra ne olacak? Bitirdikten sonra memlekete dönecekler, görev yapacakları yerde hiçbir kimlikleri yok, hiç kimseyi tanımıyorlar orada, görev yapacaklar. Yani öğretim görevlisini, öğrenciyi kimliksizleştiren, aidiyet duygusunu ortadan kaldıran, ayaklarının altındaki zemini çekip savaşıma gücünü elinden alan bir yapı getiriyor. Sadece bu yasa getirmiyor. Yirmiyi aşkın yıldır içinde olduğumuz süreç getiriyor bunu. Tüm bu sürece toptan karşı çıkacak bir mekanizmanın içinde olmamız gerekiyor. Kimliği, aidiyeti savunabilmemiz gerekiyor. Basacağımız zemin olmadığında savaşımayacağımızı insanların bilebilmeleri gerekiyor.

AYŞEGÜL YAKAR ÖNAL:

Ben de büyük ölçüde Hatice'nin söylediklerine katılıyorum. Bu yüzden hemen ardından söz almak istedim çünkü fiiliyatta üniversite aslında büyük ölçüde dönüşmüş durumda. En önemlisi, üniversitede kendi kaynağını yaratmaya başladı: Önce paralı ikinci öğretimler başladı, sonra tezsiz yüksek lisanslarla devam ettik. Tezsiz yüksek lisans programlarının açılıp açılmamasına ilişkin toplantılar yaptık. Karşı çıkışlara rağmen tezsiz yüksek lisans programları açılmaya başlandı. Bunlar da üniversitenin dönüşüm sürecinin parçaları. Şimdi gündemde sürekli eğitim merkezleri var. Uzaktan eğitim tartışmaları yapıldı, uygulamaya geçildi. Bunları kendi içimizde tartıştık, karşı çıkanlarımız oldu, ama güçlü bir direnç yaratamadık ve hepsi de uygulamaya geçti. Hatice'nin ifade ettiği gibi, bence bu fiiliyatta var olan durum daha bütünlüklü bir çerçevede karşımıza geliyor şimdi. Şu anda en yakıcı olarak yanımızdaki çalışma arkadaşlarımızı kaybedebileceğimiz

endişesiyle harekete geçiyoruz. Çok büyük ölçüde zaten sistem üniversiteyi dönüştürdü. Bu dönüşüm süreci karşısındaki genel durumumuza baktığımda çok da umutlu olmuyorum. Hakikaten bizim bir alternatif üniversite modelimiz var mı? Onun arkasında güçlü bir şekilde durabilir miyiz hep birlikte? Kaç kişiyiz biz? Bu soruların cevaplarının önemli olduğunu düşünüyorum. Çok uzun zamandır performans sisteminin içerisinde, “performans”ımızı sergilemeye çalışıyoruz, onu sergilerken de üniversite bize hiç kaynak vermiyor. Kaynağımızı uzun süredir biz kendimiz yaratıyoruz: Düzenlemeye çalıştığımız atölye toplantıları için örneğin bir takım vakıflardan destek almaya çalışıyoruz. Dahası kendi cebimizden yaptığımız harcamalarla “performans” ortaya koyuyoruz. Çok uzun süredir dönüşmüş bir sistemin içerisindeyiz. O yüzden belki başka bir noktadan hareket etmek lazım. Gerçekten “alternatif bir üniversite modelimiz var mı?” diye düşünmemiz gerekiyor. Nasıl bir şey var kafamızda? Üniversite dediğimiz zaman ne düşünüyoruz? Bu kentte, bu kadar büyük bir metropolde yaşarken, yaşamaya çalışırken, hepimiz kendi başımıza ayakta durmaya çalışırken bütün bunları yapabilecek gücümüz var mı, ben kendi adıma çok umutlu değilim. Yine de burada olmak istedim.

SEZAI TEMELLİ:

Hemen kısa bir açıklama yapayım alternatif bir üniversite tahayyülümüz var mı diye. Sendika, Eğitim-Sen, 2004 yılında Demokratik Eğitim Kurultayı’na giderken alternatif üniversite modelini ortaya koydu ve bu senenin sonunda, 4. Demokratik Eğitim Kurultayı’na giderken bu modeli yine geliştirmeye çalışıyor. Yani bir mücadele alanı olarak sendikanın bir modeli var ve okumanızı tavsiye ederim. Kitapçık dağıtıldı ayrıca model 2004’teki Demokratik Eğitim Kurultayı kitabında var.

SİNAN YILDIZ (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Ben bir soru sormak istiyorum. Çok verimli bir toplantı geçtiğini düşünüyorum. Üniversite sistemiyle ilgili çözüm arayışları içerisinde olan Avrupa, Amerika ya da geri kalan dünyada Türkiye’den daha fazla role sahip ülkeler sorunun içinden çıkamıyorlar. Üniversite sisteminin nasıl dönüşeceği ile ilgili yaptıkları planlar çoğunlukla yeni tartışmaları ve yeni sorunları getiriyor. Bir de bu tartışmaya bakalım. Yani İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde önemli ölçüde konun bütün kapsamını, en azından gerekli soruları sorarak ortaya koyma şansımız oldu. Sanırım bir boşluk kaldı: Araştırma üniversitesi ve eğitim üniversitesi meselesi ve bunların finansmanı. Bu şu açıdan önemli; bilgi ancak çatışmanın, tartışmanın ve diyalogun olduğu yerlerde üretilebiliyor. Böyle biliyoruz. Araştırma üniversitesi-eğitim üniversitesi ayrımı, farklı fikirlerin, eğilimlerin ve farklı sınıfsal tabakaların bilimsel üretime katkı yapmak için aynı mekanda buluşmasını engellemez mi? Bu birbirinden ayrılmış iki üniversite fikri ve bu iki yapının finansmanı sorunu üniversitede yeni ve daha üretken bilim üretilmesini engellemez mi? Eğitim üniversitelerinde emekçi çocuklarının okuyacağını düşünürsek ve bugün bile üniversitelerde emekçi, yoksul çocuklarının pozisyon elde edebilmek için neredeyse sırtlarında dünyayı taşımak zorunda olduklarını göz önüne alırsak, ülkemizde mevcut potansiyelin israfı anlamında ve özgür bilim üretimi için ne anlam ifade ediyor?

MUSTAFA KAHVECİ (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Ben aslında Gülay Hoca'nın sorduğu sorudan ilerlemek niyetindeyim. Çok sosyal bilimler merkezli mi bakıyoruz? Bir de Hatice Hoca'nın söylediği, "bu yapı uygulanıyor", evet bu yasada öngörülen şeylerin bir kısmı uygulanıyor ama yasal dayanağı yoktu. Şimdi bu yasallaşiyor, yasallaşırken aynı zamanda uygulanmadığı alanları da kapsar hale geliyor. Bu üniversitede çalışma ortamı bakımından da araştırma özgürlüğü bakımında da ciddi riskler içerir. Şimdi çalışma yaşamına ilişkin çeşitli yönlerini konuştuk. Sonuçta söyle açık bir durum var, sadece bizim fakültemizden yedi arkadaşımızın aramızdan ayrılması riskini içeren bir düzenleme bu. Araştırma özgürlüğü bakımından da riskli bir şeyden söz ediyoruz. Yasada yer alan bölgeye, şehre hesap verme prensibini düşünelim. Kocaeli'nde kısa bir süre önce bir tartışma yaşadık. Onur Hamzaoğlu Gebze, Dilovası'nda sanayiye ilişkin bir araştırma yaptı. Bulgularını açıkladı ve bu bulgular bölgede yer alan fabrikaların insan sağlığı üzerindeki etkisinin ne kadar büyük olduğunu gösteriyordu. Araştırma dava konusu oldu, daha önce ödüllendirildiği yılın akademisyeni seçildiği bir üniversitenin bir kurulu tarafından etik davranmamakla suçlandı. Oysa bulduğu şey çok açıktı. Oradaki sanayi nedeniyle bebeklerin dışkılarında ve annelerin sütünde ağır metal bulunmuş. Eğer Kocaeli Üniversitesi ya da Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü bölgeye, şehre hesap verecekse böyle bir araştırmanın yapılması çok zorlaşır. Çünkü bölgeye hesap vermenin aracı üniversite yönetimine en çok vergi verenlerin ya da ilin işveren örgütlerinin temsilcilerinin girmesi ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Bunun zararı sadece bilginin ortaya çıkmaması olamaz. Bunun zararı aynı zamanda orada uzun dönemli -bırakın iktisadi çıktıyla ilgili meseleyi- yaşamın temelini ortadan kaldırmak olabilir. Dolayısıyla işin bu kısmı bence olan şeylerin yasalaşmasının dışında bir zemine doğru gittiğimizi gösteriyor. Fen bilimleri, sağlık alanlarında dönüşüm, özellikle teknik üniversitelerin tekno-kentlerle beraber yaşadıkları süreç bunlar şüphesiz tartışma konusu. Teknik üniversitelere ilişkin hali hazırda var olan durumun ideolojik bir karşılığı olmakla beraber ciddiye alınabilecek pratik bir karşılığı olduğunu düşünmüyorum. Çünkü çok yüksek teknolojik ürünler üreten bir ekonomimiz yok. Zaten üniversitelerimiz de bu alanda çok önemli çıktılar elde etmiş durumda değiller. En azından şöyle bir şey sonuçla karşılaşmıyoruz: Teknokente öyle bir şeyler icat edildi ki bunun sanayide kullanılması sonucunda büyük değişimler oldu. Sağlık hizmetinin piyasalaşması ise ayrı bir tartışma alanı, tıp fakültelerinin üniversitenin bütünüyle ilişkisine bakarak tartışılması gerektiğini düşündüğüm için ona hiç girmek istemiyorum. Anadolu'ya gelip gitmeme tartışması bence Gülay Hoca'nın, İstanbul'dan mı bakıyoruz derken...

GÜLAY GÜNLÜK ŞENESEN:

Onu da içeriyor evet. Çünkü genel konuşuyoruz. Buradaki sorunumuzu konuşmayalım.

MUSTAFA KAHVECİ (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Gitmekle ilgili bir problem olacağını düşünmüyorum. Mesele oraya gidip gitmeme meselesi değil tek başına. Eğer bu işin bir bölümü öğretim faaliyeti olarak tanımlanıyorsa gitmenin öğretim olanakları bakımından daha avantajlı olabileceği bir sürü üniversite ve şehir olduğunu da biliyoruz. Sonuçta fiziki şartları daha iyi okullar vardır şüphesiz, gidilebilir de. Burada eğer bir araştırma yükünden de söz ediyorsak, bir bilgi çıkısından da

bahsediyorsak bu aynı zamanda kümülatif olarak birlikte yapılabilen bir şey olsa gerek, tartışma ve araştırma sürecinin parçası olarak. Bu nedenle taşraya gitmenin kendisi öğretmenlik faaliyeti yapmak açısından anlaşılabilir olacağını düşünüyorum. Ayrıca yasanın içerdiği şey bence şu değil. Niyet buysa açık biçimde böyle tarif edilse daha iyi olurmuş. Kurulalı on yıl olmamış ya da öğretim görevlisi sayısı toplamda yüzün altında olan üniversitelere gitme zorunluluğu gibi bir şey tarif edilseymiş. Doktora yapılan şehrin dışı dendiği için bu durumda ortaya çıkabilecek sonuçlar daha da acayip olabilir. Ankara'dan İstanbul'a İstanbul'dan Ankara'ya İzmir'e belli eğitim merkezleri arasında dolaşım olanağına bakmak zorunda kalacağız. Maalesef burada bizim yanımızda siz de mağdur olacaksınız, çünkü giderken elbette ki orada gideceğimiz yerleri tanımadığımız için "hocam hangisine gitmemi tavsiye edersiniz, referans olabileceğiniz yer var mı?" biçimine bürünecek bir tartışma bu. Tüm bu sürecin dışında kalanlar ancak Bitlis'e, Yozgat'a ya da Çankırı'ya kurulmuş olan üniversiteye gider. Dolayısıyla bunun böylesi bir çıktısı olacağını düşünmüyorum. O nedenle işin, kamu hizmeti ile olan kısmı değil tartışma

SEZAI TEMELLİ:

Toparlayacak olursak, bilim meselesiyle ilgili özellikle, rekabet üzerinden bilimsel üretimin sağlanması ve puan meselesine vurgu yapıldı. En fazla yapılan şeylerden biri bu. Puan ve bilimsel çalışma, aslında rekabetin meselesini açıklıyor; ama gerçek anlamda bir bilimsel çalışma mıdır yoksa üniversiter bir anlamı var mıdır? Mesela bir tanesi bu. Okullaşma oranı ne anlama geliyor? Okullaşma oranı ile ilgili şöyle bir bilgi var: Şu anda üniversiteleşme, yüksekokullarda okullaşma oranı yüzde 70; % 39'u örgün öğretim bunun, % 32'si açıköğretim. Dolayısıyla çok dramatik bir trend izlemiş okullaşma oranı son on yılda. Üniversite sayısı sorunu var. Sayı artmış, okullaşma oranı artmış, öğrenci sayısı 4.353.000'e çıkmış. Bütün bunlara rağmen bilimsel gelişme, bilimsel üretim ve üniversiter kriterlerde de bir gerilemenin yaşandığı görülüyor. İstanbul ve sosyal bilimler açısından bakmak meselesinde bir eleştiri vardı. Bu anlamda altı çizildi. Araştırma özgürlüğü meselesi var. bununla ilgili Hamzaoğlu örneği verildi. Tekno-bilim diye tanımlanmış bir şey var. Özellikle Bologna sürecinde tanımlanıyor böyle. Burada da bunun bu yasayla beraber daha belirginleştiğini görüyoruz. Bir de rotasyon meselesi tartışıldı. Bu saydığım ana başlıklar itibarıyla dönüp bir şeyler daha söyleyelim diyen varsa, bilim meselesini böyle toparlayalım.

M. GÖRKEM DOĞAN:

Rotasyona dair bir şeyi düzeltmek gerekiyor hocam, yasa rotasyon diye bir şey tanımlamıyor. Rotasyon olsa böyle bir öneriyi başka bir şekilde tartışabiliriz, fakat taslak bu tür bir öneri getirmiyor. Şey de garip, "doktora yaptığı şehir"... "Doktora yaptığı üniversite"yi anlayabilirim, bu "cross breeding" falan davaları çeşitli yerlerde önemli sayılır, dolayısıyla doktora yaptığı kurum dışında çalışmak teşvik edilir, zira bir bilim insanının bir yerde başlayıp aynı yerde bitirmesi iyi bir şey değildir diye bir görüş vardır. Ama o şehirle alakalı değil üniversite ile alakalıdır. Şehir falan deniyor olması bir yandan da başka bazı ülke gerçekleri ile alakalı bir şey. Onun adını da doğru koymak gerekir diye düşünüyorum.

SEZAI TEMELLİ:

Tamam. Söz var mı bununla ilgili?

M. AKİF BARDAKÇI (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Şimdi bu rotasyon meselesiyle ilgili en ciddi sıkıntı, rotasyonun varlığı değil, rotasyon uygulamasının herhangi bir güvence öngörmemesidir. Doktoranın bitmesini takip eden bir yılın sonunda görevin kendiliğinden sona ermesi, sonra da doktorayı bitirdiğiniz şehir dışındaki başka bir şehirdeki üniversitede görev yapma meselesi. Atamanın otomatik olarak olmaması yeniden bir kadro ilanı –gideceğiniz şehirde- gerektiriyor. Ve ona yeniden başvuru ve iki yılın sonunda eski üniversitenize veya eski şehrinize yeniden dönmek istiyorsunuz, yeniden başvuru... Bunların hiçbir güvencesi yok. Tabii bu düzenlemeyi getirmenin amacı çok açık: Elli tane yeni üniversite var -2002'den bu yana açılmış- 53 tane eski üniversite var. Bu 53 tane eski üniversitedeki yetişmiş olan kadroyu diğerlerine aktarmak için böyle bir şeyi yapmak zorundasınız.

SEZAI TEMELLİ:

Evet, burayla ilgili önemli bir şey, yine var yasada, “araştırma puanı”. Sözleşmenin yenilenmesi için 100 puan alınması öngörülüyor. İşte o araştırma puanı, bilimsel faaliyetle ve iş güvencesi ya da iş akdiyle ilişkilendirilmiş durumda. Bu arada fazla puan toplarsanız % 20'sini bir sonraki yıla taşıyabiliyorsunuz. Orada da tüccar aklının yine buraya işlediğini görüyoruz.

M. AKİF BARDAKÇI (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Bilimsel faaliyet olarak da, bir öğretim elemanının, ders vermek ve topluma hizmet faaliyeti dedikleri, bulunduğu çevreye faydalı vs projeler üretmek dışında da bir şey tanımlanmamış aslında.

ERHAN KELEŞOĞLU:

Merhaba arkadaşlar... Kusura bakmayın, biraz yorgunum. Dün gece saat iki buçukta Yunanistan'dan geldim. Ayağımın tozuyla foruma katılayım dedim. Oradan esaslı etkilenerek döndüm ve edindiğim izlenimleri burada paylaşmak istiyorum. Yaklaşık iki gün önce Politeknik'teydim. Politeknik Üniversitesi'ni ziyaret ettim Atina'da. Giderken de biraz zorlandım çünkü metro grevdeydi. Yaklaşık beş günden beri metro çalışmıyordu. Başka bir iklimden geldim buraya. Ve o iklimden gelmiş olmanın heyecanıyla da bir şeyler söyleyeyim dedim.

Şimdi piyasalaşma kader değil. Bütün bu tartışılan meseleler, bize dayatılan yasa kader değil. Bu alandaki tüm öznelere, yani üniversitenin öznelere ayağa kaldırmamız lazım. Bu yasa, öğrencileri, akademinin bir parçası olarak, bir öznesi olarak görmüyor. İdari çalışanları, yine aynı şekilde, karar alma süreçlerinin bir parçası olarak görmüyor. Bizim, tüm bu sistemi, üniversite sistemini, akademiye yeniden tanımlamaya, o anlamıyla alternatifimizi koyarak, bu bağlamda bir direniş hattı geliştirmeye, bu yasa tasarısına karşı çıkmaya ihtiyacımız var. Bu forum da bu sürecin bir parçası olmalı. M. Akif yasanın arka planının güzel bir hukuki okumasını yaptı, Sezai Hocam daha geniş bir perspektiften

baktı, Adalet hocam da öyle ama... Ne yapacağız? Nasıl bir direniş hattı inşa edeceğiz? İsterseniz şimdi kendi deneyimimi biraz aktarmak istiyorum. Yaklaşık dört sene önce 50/d ile ilgili bir düzenleme yapılmıştı ve tüm İstanbul Üniversitesi'nde atılacak olan 11 kişiden birisiydim ben. O anlamıyla da gidecek olan arkadaşlarımızı, 7 kişiyi çok iyi anlayabiliyorum. Neler hissettiklerini gayet iyi anlayabiliyorum. O dönemde farklı bir ruh hali vardı, farklı bir duruşumuz vardı. Bugüne göre daha inançlıydık belki. Direndik, YÖK'ün yukarıdan hayatımıza müdahil olmasına, üniversitenin işleyişine müdahil olmasına, üniversitenin geleneğine müdahil olmasına karşı direndik... Ve başta akademi içerisindeki birçok hocamızdan olmak üzere "zaten asistanlık böyledir, yurtdışında da bu böyle oluyor. Amerika'da da bu böyle, İngiltere'de de böyle..." şeklinde eleştirilerle karşılaştık. "Siz bunu niye yapıyorsunuz ki? Zaten bu kaçınılmazdı... Yani, gidin, başka yerlerde çalışın, zaten iş piyasası diye bir şey var, bu böyle işlemeli..." tarzı sözlerle karşımıza çıkıldı ama yılmadık. Yılmadık çünkü başka örnekleri de biliyorduk. Fransa örneğini biliyorduk, Almanya örneğini biliyorduk. Yani başımızda, komşu Yunanistan'daki örneği de gördük, biliyoruz... Yani, neoliberalizm ve neoliberal politikaların akademiye yeniden şekillendirmesi, dönüştürmesi bir kader değil. Siz ne kadar güçlüyseniz, akademinin özneleri, üniversitenin özneleri ne kadar güçlüyse, kamu sektörü içerisindeki mücadele ne kadar güçlüyse, bu dönüşümün yaşanması bir o kadar zor oluyor egemenler açısından. Dolayısıyla, bizim kamu yararını öne çıkartan bir akademi nasıl olur? Akademinin vasıflarını yeniden topluma hatırlatan bir mücadele hattı nasıl inşa edilir diye kafa yormamız lazım. Bunun üzerinde biraz akıl fikir yürütmemiz gerekiyor. Yani bunun kader olduğunu düşünmememiz lazım. Eğer, yenileceksek ki bunun mukadder olduğu düşünülüyor direnerek yenilelim. Kendi atmosferimiz böyle düşündürüyor, genel atmosfer de. Üniversitelerde birçok başka toplantıya da katılıyorum, üniversite yasasına ilişkin toplantılara. Çoğu insan "kesin geçecek, ne yapabiliriz ki, birkaç madde değiştirilebilir mi acaba, bazı düzenlemeler yapılabilir mi?" şeklinde söylemler geliştiriyor. Toplantılarda sürekli neoliberal saldırı tartışılıyor ama buna nasıl topyekun direnebiliriz konuşulmuyor. Bence buna yoğunlaşmamız lazım çünkü acil gündemimiz bu, acil bir şekilde toplumun –yalnız üniversite bileşenleriyle bu olmaz- toplumun diğer kesimleriyle de ortaklaşarak, çalışanlarla, özellikle, kamu çalışanları kesimiyle ve sendikalarla ortaklaşarak alternatifimizi koymalıyız. Biliyorsunuz TMOBB'la ilgili yeni yasa tasarısı var, onlar da bir direniş içerisinde ancak onlar da çok yalnız kalmış durumdadır. Nasıl bir direniş hattı oluşturabiliriz, sorusunu tekrar düşünmemiz gerektiğini ifade etmek istedim. Teşekkür ederim...

CEMAL SALMAN (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Tam bu yaklaşım üzerine konuşmak isterim.

SEZAI TEMELLİ:

Tamam, onun üzerinden gidelim. Ben bir iki hatırlatma yapayım, sözü sana vereyim... Çalışma yaşamıyla ilgili, belki de o mücadelenin örgütlenmesi biraz da, ya da bu karşı duruşun nasıl şekilleneceği biraz da buradan çıkıyor. Performans, başarı, bu süreç rekabetçi bir çalışma yaşamı dayatıyor. Dolayısıyla, puanlamanın burada da tekrardan fazlasıyla ön plana geldiğini gördük. Buradaki konuşmalarda da ücret sistemi bir kere sadece dile getirildi. Ama hani çalışma yaşamındaki iş güvencesizliği, çeşitli formların dayatılmasının ötesinde, gerçek anlamda benim de baktığım dataya göre, kamu çalışanları arasında,

yıllar itibariyle en fazla mağdur olan kesim, üniversite öğretim üyeleri; onların içinde de en fazla yardımcı doçentler, araştırma görevlileri de ondan sonra geliyor. Bu iki kategori, en fazla mağdur edilen, görelî olarak mağdur edilen kategori. Ama burada işte o yollar açılıyor. Yani, 'kendi kaynağını bul' u da yaratmış oluyor. Ayşegül'ün altını çizdiği meselelerle de bir şekilde telafî ediyoruz. Gelir durumunun kötü olduğunu söyledik. Kronik grevden bahsedildi... Belki de bir mücadele formu olarak her ay bir gün iş bırakma örgütlenilebilir mi? Hatice, kimlik meselesinin altını çizdi ama bu kimlik meselesinin oluşturabilmesi her şeyden önce bir iş güvencesi ile çok alakalı herhalde. Ve hangi profillerle, yani bugün oluşmuş hangi profillerle biz bu mücadeleyi örgütleyebiliriz, nasıl hayata geçirebiliriz? Bu başlıklar en fazla konuşulan.

CEMAL SALMAN (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Teşekkür ederim. Herkese merhaba. Tam da Erhan Hoca'nın bıraktığı o "karşı dil oluşturma, karşı duruş ya da direniş hattı"ndan devam edeceğim. Bu arada, yasanın mevcut durumdan daha fazla sorun getireceği hususunda daha önce söylenenlerin çoğuyla hemfikirim. Önce şunu söylemek lazım: Bir önceki oturumda -yasanın hazırlanışı ile ilgili olarak- rasyonel meselesi tartışıldı, yasanın rasyonel bir arka planı olmadığı söylendi. Ben, tam da bu rasyonel gibi gözükmemesi durumunun, yasa hazırlayıcıları açısından, kendi içinde bir rasyonelitesi olduğunu düşünüyorum. Çünkü benzer pek çok yasal düzenlemede bunu gördük. Sağlık sektöründe, eğitim sektöründe, belediyeler yasasında, ki daha önce burada tartıştık, KİT'lerle ilgili özelleştirmelerde bu tuhaf rasyoneliteyi çokça gördük. Hep benzer bir strateji izleniyor. Önce geniş bir itibarsızlaştırma hareketine giriliyor. Bu kurumların içi boşaltılıyor, işlevleri arka plana atılıyor, çalışanları itibarsızlaştırılıyor... Devamında, getirilen düzenlemelerin muhatabı çok marjinal gruplar gibi gösteriliyor ve onun üzerinden bir şey inşa ediliyor. Haliyle bizim de önümüze hep şu çelişki geliyor: Mikro ölçekte biz üniversite, üniversite içinde üniversite bileşenleri, üniversitenin işlevi vs. gibi konuları konuşurken makro ölçekte de, daha önceki oturumda birçok hocamız dile getirdi, o ekonomipolitiğin alanına her noktadan giren pek çok saldırıyı gözlemliyoruz. Ama bu yasaları hazırlayanlar ya da toplumun önüne sunanlar ısrarla bu kısmını örtmeye çalışıp diğer noktaları öne çıkarıyorlar ki bir direniş oluşturulmaya başladığında ya da karşı dil oluşmaya başladığında tırnak içinde "şımarık akademisyenlerin" ya da "birkaç atanmamış öğretmenin" ya da "zaten özelde çok fazla para kazanan doktorların" söylemi gibi sanki çok küçük marjinal grupların talepleri yerine getirilmemiş de çok büyük toplum kesimleri bundan etkilenmemiş gibi bir hava yaratılıyor. Haliyle oluşturulacak dil de, karşı dil de, karşı duruş da, tam da Erhan Hocanın dediği gibi, sorunun toplumun bütün kesimleri ile kesişen noktaları üzerinden ve onlarla beraber kurulmalı... Üniversite içinde tabii ki bir oluşum olacak, ancak bunun orada kalıyor olması bir sorundur... Bugünkü toplantıdan da görüyoruz ki bütün öğretim üyelerini, bütün bileşenleri çok fazla ilgilendiren bir konuda dahi sanki bir bölüm toplantısı gibi dar bir alanda tartışıyoruz bunu. Aslında bütün üniversite bileşenlerinin bugün burada olmasını beklerdim ben... Buradan bir ders çıkabilir. Bizi çok yakıcı olarak ilgilendiren bir konuda bile bütün bileşenleri göremezken yanımızda, bunu dışarıdaki insanlara, diğer toplum kesimlerine nasıl anlatacağız? Temel sorunumuz bu olmalı. Önümüzdeki dönemde karşılaşılabilecek yoksullaşmadan bahsetti Sinan, çok önemli bir nokta... On yıl sonra çocuğunu üniversiteye gönderecek ailelere, bugün çok önemli bir sorun gibi durmasa da şu an çocu-

ğu ilkokulda, lisede olan ailelere gelecekte yüzyüze kalacağı durumu, insanların giderek lüks bir ihtiyacı giderir gibi eğitim sektörünün önüne düşeceği, sermayeye çok fazla para aktaracağı durumunu vs. anlatabileceğimiz kanalların da bulunması gerek. Sonuçta, evet, öncelikle “bizi”, arkadaşlarımızın işten ayrılması, bir şekilde kadroların Anadolu’ya kaydırılması, sermayenin kullanımına açılması vs. gibi, bizi çok yakinen ilgilendiren şeyler; ama aynı zamanda bütün bunlar, diğer bütün toplum kesimlerini de ilgilendiren tehlikeleri içinde barındırıyor ve bir şekilde onlara da bunu anlatacak bir dil geliştirilmeli diye düşünüyorum. Bunda da yine öncelikli payı ben bizlere biçiyorum. Hani, tutup sadece benim kadrom gidiyor, burada, üniversitede akademik özerklik ortadan kaldırılıyor gibi –yani dışarıda belki bir işçiye anlattığımızda hiçbir şey ifade etmeyecek olan- kavramlarla karşısına çıktığımız zaman, “E canım siz de rahat rahat yaşıyorsunuz, bir de üstüne bunları mı düşünüyorsunuz!” gibi tepkilerle karşılaşmamız da muhtemel olacaktır. Haliyle, topluma da açılabilceğimiz dil kanalları bulmamız gerektiğini düşünüyorum ben ve direniş aşaması da oradan başlamalı diyorum...

M. AKİF BARDAKÇI (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Harçlarla ilgili ben de biraz konuşmak istiyorum. Son iki yıllık gelişimine baktım harç meselesinin. Harçlar kaldırılmazdan önceki ilk artırma olayında üniversite rektörleri televizyon kanallarına çıktılar, özellikle yeni açılan üniversitelerin rektörleri. İşte harçlar sekiz katına çıkarılsın, on katına çıkarılsın ifadeleri dile getirildi. Sonrasında YÖK’ün teklif ettiği % 40’lık artışı Bakanlar Kurulu % 8’e indirdi. Bakanlar Kurulu her zaman için “iyi” rolünde olmaya çalışıyor. Bir yıl sonra harçlar kaldırıldı, ama bu metinde harçlar yeniden geliyor. Peki, harçlar kaldırıldıktan sonra harcı isteyen kim oldu? Üniversite idareleri oldu. “Biz bu katkıdan yoksun kaldık” ifadeleri dile getirildi.

Dolayısıyla üniversite idareleriyle öğrenciler ve toplum karşı karşıya getirilmiş oldu. Yani, bu siyaseti çok güzel beceriyorlar. Bu, 2. Mahmut’un Yeniçeri Ocağı’ nı kaldırması-na benzer bir siyaset. Önce Ulema ile Sarayı yanına alarak Yeniçeri Ocağını kaldır. Sonra saray erkanını yanına alıp eski nesil ulemayı ortadan kaldır. Ulemayı da bitirdikten sonra geriye kimse kalmıyor, saray erkanı kalıyor zaten karşında. Siyaset aynı siyaset.

MUSTAFA KAHVECİ (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Araştırma görevlileri hem yasaya ilişkin tartışma konusunda hem mevcut durumda yüz-yüze kaldıkları sorunları tartışmak için İstanbul düzeyinde ve Türkiye’nin farklı yerlerinde birbiriyle iletişim kurup bir ortak hareket etme zemini arıyorlar. Dönemin başından beri aslında İstanbul teknik üniversitesinde 100 araştırma görevlisinin yüz yüze geldiği bir sorun var. İstanbul Teknik Üniversiteli araştırma görevlileri buna karşı bir duyarlılığı örgütlemeye çalışıyorlar. Biz de elimizden geldiğince onlara destek olmaya çalışıyoruz. Bu konuda çabalar ne kadar ilerletilir, nasıl ilerletilir başka bir soru ama nasıl geriletilire ilişkin bir şey söylemek istiyorum. Araştırma Görevlilerinin işlerini, özlük haklarını koruma çabası üniversitelerin “itibarlı”, tanınmış hocaları tarafından “araştırma görevlileri yatma özgürlüğü mü istiyor” diye suçlanıyor. Bunun son örneği İTÜ’deki tartışma özeline yapmak da Celal Şengör’e kısmet oldu. Kendi çalıştığı üniversitede yüzden fazla genç bilim insanı işten atılmak üzereyken Cumhuriyet Bilim Teknik’e araştırma görevlileri ne istiyorlar hep yatmak mı istiyorlar, işinizi yapın artık temalı yazı yazarak tartışmaya dahil

oldu. Bu aslında yapılanın tersinin de mümkün olduğunu gösteriyor. Sonuçta üniversite bir taraftan söz üretim yeri, topluma sesi bir biçimiyle ulaştırılan itibarlı entellektüellerin yeri ise, o zaman bizim şöyle bir şeye ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Eğer biz İstanbul Üniversitesi'nden bahsediyorsak, Siyasal Bilgiler Fakültesi gibi Hukuk Fakültesi, İktisat Fakültesi gibi köklü kurumlardan bahsediyorsak o zaman bu fakültelerin önemli isimlerinin bu yasaya ilişkin kamuoyunu aydınlatacak şeyler yazıp, konuşmalar yapması etkili olabilir. Çünkü öbür türlü şuna dönmüş durumda: Araştırma Görevlileri altı sene de tezlerini yazamıyorlar, yatıp, yatıp on sene sonra da biz onları atmaya kalktığımızda da maraza çıkartıyorlar, üniversiteler arpalık mı denilerek güvencesizliğin savunusu meşru hale geliyor.

ADALET ALADA:

Hem Ayşegül'ün hem Gülay'ın eleştirilerinden ve sorularından yola çıkarak, biz aslında bu sürecin hakikaten çarklarını oluşturuyoruz. İstedığımız kadar eleştirel bakalım biz de iş te tezsiz yüksek lisans programı önerdik açılmasını bekliyoruz . Dolayısıyla sürecin biz de içindeyiz, temel taşlarından birileriyiz. Ama bu demek değildir ki hiçbir şey yapılamaz. Belki de Türkiye'nin ilk Üniversitesinin, hala bir Kamu Üniversitesinin üstelik Kamu Yönetimi Bölümünün öğretim elemanları olarak, ağırlığını, yükünü taşıyor olduğumuz çarkların gücünden de güç alarak içerden dur diyebilme iradesine sahip olduğumuzu düşünmek istiyorum. Önce akademya içinde, kalabilen her ne varsa , henüz yitirilmemiş olan değerlerle karşıt bir sürecin canlandırılabilceğini, sendikamızla, meslek örgütlerimizle, derneklerimizle bunun yoğaltılarak geliştirilebileceğini düşünüyorum en azından umut etmek istiyorum.

SİNAN YILDIZ (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Adalet Hocam konuşurken değişime dönük biraz umutsuzluk hissettiğim için söz aldım. Az-gelişmiş bir ülkede yaşıyoruz. İçinde bulunduğumuz bir çok kurum üzerine yeterince düşünülmeden kurulmuş gibi gözüküyor. Ama bunun sağladığı avantajlar da var. Mesele patika bağımlılığı diye bir kavram var. Bu gelişmenin tek bir patikası olmadığını tanımlıyor. Bizim aslında burada yaptığımız tartışma yerel, Türkiye'yle ilgili değil sadece. Çünkü konuya Dünya ölçeğinde bakarsak, onların da üniversite sistemi üzerine sağlıklı çözümler üretmekte zorlandıklarını görüyoruz. Yani yalnızca ülkemizi ilgilendirmiyor, içinde olduğumuz karmaşık sistemi derlemek. Burada yaptığımız tartışmanın önemini anlayıp, kendimize daha fazla saygı duyarsak ve aslında bu forumla bile ne kadar büyük bir iş gerçekleştirdiğimizi görürsek, daha umutlu olabiliriz diye düşünüyorum.

GÜLAY GÜNLÜK ŞENESEN:

Ben bütün bu forum girişimini, bütün bu önerileri ve enerjileri hayranlıkla izliyorum gerçekten. Bu toplantının düzenlenmesi, ilk fikrin ortaya çıkmasından beri çok güzel bir süreçti. Somut bir ürün ortaya çıkarılacaksa benim önerim şu: ne olur en azından bir kere bile neoliberal lafı geçmesin. Ben Eğitim-Sen'in o kitapçığını da okudum. O dile o kadar kapıyoruz ki, somut şeyler ortaya koymuyoruz. Bu yeni yasa mı hedefimiz? Buysa oradaki gördüğümüz aksaklıkları somut önerilerle eleştirelim. Neoliberal düzen dendiği andan itibaren ona kapı açılmıyor zaten. Biz yine kendimiz konuşuyoruz, yine kendimiz

okuyoruz. Ben artık okumuyorum onları. Dolayısıyla bizimkisi çok somut, üretici bir karşı çıkma olsun, değişik bir şey olsun. En azından bu benim gördüğüm bir rahatsızlık.

M. AKİF BARDAKÇI (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Biraz önceki söylediklerime ek olarak küçük birkaç şey daha söylemek isterim. Metnin temel mantığını zaten değiştirmemişler. Organlar aynı, oluşumları bir şekilde değişmiş gibi. Ayrıca Adalet Hocasının tespitlerini bir kez daha öneri metni üzerinden ifade etmek isterim. Seçimi hep atanmışlar yapıyor. Seçim varmış gibi gözüküyor. Rektörler Kurulu birilerini seçiyor. Ama Rektörler Kurulunu oluşturan rektörlerin tamamı atanmış. Bunların yanında öğretim üyeleri öğretim faaliyetleri dışındaki görevlere atama yoluyla getiriliyor. Bu tip düzenlemelerde de katılımcılık ilkesinin ihlal edildiği düşünülüyor. Şimdi 1982 Anayasası ya da diğer düzenlemelerde görüntüde bir seçim varmış gibi gösterilip, atama usulü kullanılıyordu. Bu metinde böyle bir gizleme yok. “Kimin tarafından atanır?” “Bunun tarafından atanır, şunun tarafından atanır.” Şimdi bu yapıyı değiştirmiyorlar. Tali meseleleri ön plana çıkararak bunları biraz yumuşatıyorlar ve yapılan toplantılarda alınan görüşlerin metne aktarıldığı imajını oluşturmaya çalışıyorlar. Mesela araştırma görevlileri için o artı bir yıl yoktu. %10’u kadar atama da yoktu. Yardımcı doçentliğe atanmak için 2 yıl beklemeniz gerekiyordu. Doçentlik için beş koşulu vardı. Bunlar değiştirilmiş. Yabancı dil puanı düşürülmüş. Eğer metin kaliteyi amaçlıyorsa, standartları da düşürmemesi gerekiyor. Yardımcı doçentlikte yabancı dil puanı şartını kaldırma yetkisini YÖK Genel Kuruluna veriyor. Asgari yabancı dil şartını sağlamayan bir kimsenin öğretim elemanı olmasını düşünmek bile istemiyorum. Bu düzenlemeler kalitenin düşmesine neden olacak düzenlemeler.

Bir de bu yabancı öğretim kurumlarının Türkiye’de şube açma meselesi. Yani gerçekten bu metni bir hukukçunun gözden geçirdiğini söylemek güç. Yabancı üniversite burada benim açıyor ve kendi mevzuatına tabi. Hukuk kuralları her zaman için yerseldir. Diyelim ki, bizim kanunda yabancı ülkenin açacağı birimin kendi ülke kanununa tabi olacağını kabul ettin. Bu tatbik edilebilecek bir hüküm. Ancak tatbiki imkansız olan kısım şu: Diyorsun ki, Türkiye’deki bir üniversite yurtdışında birim açtığı zaman bu kanuna tabidir. Kime ve nasıl kabul ettireceksin bunu? Bu konuların hepsi milletlerarası anlaşmalarla düzenlenmesi gereken konular. Diyelim ki, Kosova’da üniversite açtınız. Neden sizin kanununuzu kendi ülkesinde uygulasın? Bunlar için özel anlaşmalar olması gerekir. Ayrıca da özel anlaşmalarla kurulan üniversiteler var zaten Türkiye’de. Bunun bu şekilde düzenlenmesi de yanlış.

Özel üniversite meselesi tamamıyla metinden çıkarılması gereken bir düzenleme. Ben çok haberdar değildim, yaşım gereği, Yücel hoca bana hatırlattı. 1970 öncesi özel üniversite uygulaması olmuş; Şişli İktisat vesaire, o tip şeyler olmuş. Bir de onların öğrencilerini de devlet üniversitelerine alıyorsunuz kapandıktan sonra, çünkü her özel üniversite için ve vakıf üniversiteleri için garantör bir Devlet üniversitesinin varlığı gerekiyor. Bu üniversitelerin sahip oldukları taşınır ve taşınmazların hepsi devlet üniversitene ait oluyor, bu kurumlar kapatıldıktan sonra. Bu şartlarda herhangi bir anonim şirketin üniversite kurmak isteyebileceğini düşünmüyorum ve kurmalarını da şahsen arzulamıyorum.

SEZAI TEMELLİ:

Esas galiba en önemli noktası yine işin o parasal kısmı finans kısmı. Kaynak olsa meseleyi halledecekler. Ama sistemin sıkıntısı büyük. Sistemin sıkıntısı büyük oldukça da saldırılar da daha güçlü bir şekilde gelecektir. Ben bunun örgütlü bir mücadeleyle ancak bir nebze göğüslenebilir diye düşünüyorum. Ama akademisyenlik kimlikleri hem örgütlülüğe yatkın değil hem örgütlü bir şeyin içinde olduğunda da orada da akademisyenlik yapıyo. Dolayısıyla bu sıkıntılarımızın olduğunu da biliyorum.

EZGİ PINAR (ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ):

Sendika içerisinde tartışırken sonuçta bu asistanların işten atılmasıyla, asistan dayanışmasıyla gündeme geldi ve bu sırada en önemli tartışma, hocaların bu sürece katılması ve bu yasa tasarısının hep bir asistan gündemiymiş gibi düşünülmemesiydi. Bir takvim çıkarırken o takvimin içinde hocaların olması gerekliliğini ortaya koymayı önerebilirim.

SEZAI TEMELLİ:

Forumumuzu burada sonlandırıyoruz. Hepinize teşekkür ediyoruz. Bir sonraki forumumuzda aynı ilginin devam etmesini diliyor, hepinizi bekliyoruz...

Yayın Kuralları

1. Dergiye yollanan her makale, Dergi Yazı Kurulu'nun belirlediği üç ayrı hakeme gönderilir.
2. Dergi'de yayınlanmak üzere gönderilen her türlü yazı, Yazı Kurulu tarafından bir ön incelemeye tabi tutulduktan sonra, uygun görüldüğü takdirde hakem tespiti yapılacak ve ilgili hakemlere gönderilecektir.
3. Makale konuları, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin yapısıyla uyumlu olarak Kamu Yönetimi, Uluslararası İlişkiler, İktisat, İşletme ve Maliye alanlarının içerikleri ile sınırlandırılmıştır.
4. Çeviri yazılar, genel kural olarak yayına kabul edilmemektedir.

Teknik Özellikler

1. Makale Microsoft Word Programında yazılmalıdır.
2. Makaleyle birlikte, yazarın (yazarların) adını, unvanını, çalıştığı kurumu, açık adresini, kolay ulaşılabilecek iş ve cep telefonlarını, faks numaralarını, e-mail adreslerini; birden fazla yazarlı makalelerde her bir yazarın makaleye katkı paylarını belirten bir kapak yazısı yollanmalıdır.
3. Makale **4 kopya olarak yollanmalıdır**. Bir kopyasında, makale başlığının altında yazarın adı unvansız olarak yer almalı, ilk sayfanın altında dipnot numaralarından önce (*) ile yazarın unvanı ve çalıştığı kurum belirtilmelidir. Diğer 3 kopya hakemlere gönderileceğinden, bunlarda yazarın adı, unvanı veya çalıştığı kuruma yer verilmemelidir.
4. Makale sonunda yazar soyadlarına göre alfabetik olarak sıralanmış bir kaynakça yer almalıdır.
5. Makale ile birlikte: İngilizce başlık, 80-100 kelime arası abstract, 3-5 adet keywords, Türkçe 80-100 kelime arası özet, 3-5 adet anahtar kelime verilmelidir.
6. Makale aşağıda belirtilen özelliklerde düzenlenerek bir CD ile birlikte yollanmalıdır.

* Derginin boyutları 16 cm*24 cm.dir. Bu çerçevede sayfa marjları A4 sayfada:

Üst: 4.5 cm   **Üst Bilgi:** 3 cm
Alt: 5.8 cm   **Alt Bilgi:** 1.25 cm
Sol: 5 cm
Sağ: 4 cm   olarak ayarlanmalıdır.

* **Metin:** Times New Roman, 10 punto, 1 satır aralı (Aralık 0 nk seçilmelidir), iki yana dayalı.

* **Dipnotlar:** Times New Roman, 9 punto, 1 satır aralı (aralık 0 nk seçilmelidir).

